

GHEORGHE VLAD

**„UN TRON
PENTRU
GOACE“**

COMEDIE ÎN DOUĂ PĂRȚI (CINCI TABLOUR!)

www.cinet.ro

PERSONAJE

Andrei Goace — peste 50 ani

Ana, soția sa — 45—50 ani

Iosif, fiul lor — 19 ani

Căuciuc — 60—65 ani

Ilinca — 25 ani

Trică — 30 ani

Macriș

Pătăloi

Tiru

Pupărețu

Șeful de post

Pricopete — 60 ani

} între 50—55 ani

PARTEA I

TABLOUL 1

Decorul reprezintă curtea unei săli de festivități din satul Mămuleni. În planul doi, o ușă deasupra căreia scrie cu litere mari „Sală de festivități“. Între curte și ulița principală, în prim-plan, un podet cu două stănoage de-o parte și de alta. Este duminică dimineața — zi de vară. La ridicarea cortinei, Iosif stă pe una din stănoage. Nu-și găsește locul: se ridică, iar se așază, dă cu piciorul într-o minge nevăzută, își aruncă bascul în aer, îl prinde etc. Se scotocește prin buzunare scoțind la iveală o mulțime de mărunțișuri inutile, pînă dă de o țigară cam chinuită. Privind hoțeste o aprinde, trage câteva fumuri, tușește, aruncă țigara.

IOSIF (de unul singur): **Sînt nervos. Sînt teribil de nervos. Aș minca un pahar; să-mi curgă sîngele șiroaie pe bărbie și să-i sperii pe oameni. Asta aș face.** (Strigă în gura mare.) **Hei, lumee! Care-mi dai un pahar! Nu te teme, îl cer gol. Să-l macin între dinți!...**

(Ușa se deschide puțin, Macriș scoate capul.)

MACRIȘ: ...te bă, acasă, dacă te-mbățași. Ce, noi ne jucăm aicea?

IOSIF (moale): Nu, nu vă jucați..

MACRIȘ: Atunci?

IOSIF (copil): **Nimica. N-o să mai fac. Mai aveți mult?**

MACRIȘ: **Mult, puțin, să fie liniște.** (Închide ușa. Iosif culege țigara aruncată, o aprinde și iar o aruncă după câteva fumuri.)

IOSIF (pentru sine): **Mda... Asta e... (Mirat.) Te uiți în sus, te uiți în jos, te uiți în dreapta, te uiți în stînga... Nu vezi nimic. Orbecăi... Păi! Hm!**

(Mică pauză după care intră Ana aproape în fugă. E îmbrăcată orășenește, cam stri-dent, cam fără gust.)

ANA: **Îl dădură gata, Iosife?**

IOSIF: **Te grăbești, mamă?**

ANA : Măcar să s-aleagă într-un fel. Așa nu mai pot răbda. Simt că mi se sparge coșu' pieptului.

IOSIF : Mda...

ANA : Nu încercași să intri, să vezi ce e ?

IOSIF : N-am dreptul. La judecata de apoi numa celor care trudesc li se dă slobod să ia parte.

ANA : Ce-o să ne facem, Iosife ?

IOSIF : O să trăim din osînză. Am auzit că se poartă. Cînd nu mai ești ce-ai fost și dac-ai fost ceva trăiești din osînză... Te gătiși furcă, precum observ. Or o porniși spre biserică ?

ANA : Mă gîndii să dau o fugă pînă la raion.

IOSIF : În ce scop ?

ANA : Să rog pe careva, din ăi care ne umpleau băutura pînă mai deunăzi, să pună o vorbă bună pentru el. (Arață spre intrarea sălii.)

IOSIF (zîmbește compătimitor) : Mamă, regină trebuia să te fi născut. Om cu capu-n nori mai rar ca dumneata.

ANA (slabă) : De ce, Iosife ?

IOSIF : Păi n-ai auzit că raionul s-a desființat de mult, că din cei care au lucrat acolo unii au căzut, alții s-au ridicat... E, he, i s-au dus proptelele...

ANA (hotărîtă) : N-am încotro ; o să dau năvală peste ei, să-mi apăr bărbatul. (Se îndreaptă spre sală. Iosif se repede, o trage cu forța îndărăt.)

IOSIF : Să nu care cumva s-o faci, că mai rău îl înfunzi.

ANA : Măcar să le zic fo două de la obraz să mă ostioiesc.

IOSIF : Vezi să nu-i sperii... Că mult s-or sinchisi ei de zisele dumitale.

ANA (semeață) : Eu sînt Ana Goace !

IOSIF : Ce-ți spusei ? Regină să te fi născut. (Poză marțială.) Eu, regina Ana Goace, decretez să-mi lăsați în pace pe prințul con-sort ; ai, așa s-o fi chemînd ?

ANA (nedumerită) : Ce ?

IOSIF (dezumflat) : Nimic, nimic. (Încet, cu disperare.) Și, ca un făcut, de cînd s-au săpat puțuri americane-n băături n-a mai rămas o fîntînă. O fîntînă cu ghizduri, cu oglinda aia întunecată din adîncuri, în care să te-arunci cu capu-n jos la o nevoie...

ANA (mai mult pentru sine) : Ce-o să ne facem, Iosife ?

IOSIF (ironic) : O să pornim în pelerinaj la locurile sfinte să ne rugăm. (Aproape cu ură.) Interesante lucruri se mai petrec și cu oamenii ăștia ! Cînd le merge bine nu se-ntreabă niciodată „ce-o să ne facem”, doar cînd dau de greu. Atunci se-ntreabă uimiți, ca niște copii : „Cum, și noi sîntem ca toți ceilalți, din carne și oase !”...

ANA : Vorbele-n vînt n-ajută.

IOSIF : Da ce-ajută ?

ANA : Du-te măcar lingă ușă și trage cu urechea.

IOSIF : Aș trage dac-aș ști că-l saltă... în muncă. Pe cînd așa, ce rost are ?

ANA : Să stăm ca niște popîndăi, are ?

IOSIF : De-ai-aș zice să te duci acasă. Pentru vești proaste sînt de-ajuns eu. Și să n-ai nici o grijă, n-o să scap nici una ; o să îi le-aduc pe toate, grămadă.

ANA (îndîrjită) : Nu mă mișc de-aici.

IOSIF (resemnat) : Treaba dumitale, da nu-i frumos.

(Pricopete iese pe ușă aproape în brînci, împins de la spate, de Macriș. Își culege căciula de pe jos.)

PRICOPETE (abia legînd cuvintele) : De ce mă-npingi, bă, Macriș ai, de ce mă-npingi ? Îți făcui eu ceva, mă legai eu de careva ?

MACRIȘ : Ne conturbi adunarea. (Reproș.) Băutura putea să mai aștepte. Da' tu te grăbiși pînă-n ziuă cu bufetu.

PRICOPETE (lacrimi de bețiv) : Mă doare mă Macriș, mă roade pe dinăuntru, cînd îl văz pe bietu Goace cum se face tot mai mic și tot mai mic.

MACRIȘ (concesiv) : De bă, așa e pe lumea asta. (Gest.) Unii devin tot mai mari și tot mai mari, ș-alții tot mai mici și tot mai mici.

PRICOPETE : Mie nu mi-a ținut nici de rece, nici de cald, da' mă doare.

IOSIF (Anei) : Rău ajunse tata dacă numai betivii sînt de partea lui.

MACRIȘ (lui Pricopete) : Hai Pricopete, du-te la bufet și ține-ne și nouă rîndu' că venim acuş ; cum se termină venim.

ANA : Și cînd se termină, Macriș ?

MACRIȘ : Mult nu mai durează.

ANA (grav) : Și ce-i faceți, Macriș ?

PRICOPETE (plingăcios) : Îl întorc. Ca pe taur cînd îi strîngi boașele cu sfoară să se domolească, aia-i fac. (Strigă.) Oh, lume, lume, de ce nu mori odată să scapi de mine ? (Își zmulge căciula, își înfundă fața-n ea și iese hohotînd. Pe ieșire.) Mă duc la bufet că nu mai poci răbda ; prea mă arde la inimă ! (Ana își face cruce, Macriș ride.)

ANA (ca mai sus) : Și ce-i faceți, Macriș ?

MACRIȘ (cu o rămășiță de zîmbet pe buze și privind pe urmele lui Pricopete) : E, mai nimica. Îl facem să guste nițeluș din papara cu care ne-a îndopat el pe noi ani și ani de zile. E drept că o-nghite greu ; gițisoru' lui nu e-nvățat cu-așa ceva. Da' n-are-ncotro, nu-l slăbim neam.

IOSIF (mintînd) : Nea Macriș, vezi că te strigară.

MACRIȘ (tresare) : Ai ! Or pune chestiunea la vot ! Mă duc, să iasă numărătoarea. De, sînt delegat... (Intră în sală de unde răzbate un ropot de aplauze.)

IOSIF (în urma lui Macriș) : Momîie pe două picioare ! (Către sală.) Momiiilor, aplaudați ! Vă credeți tari. (Cu voce din ce în ce mai ridicată, aproape plîngînd.) Bă, mamelucilor, asta nu e tărie. Să dărîmi pe cineva nu înseamnă tărie. Să-l ferești de rele, să-l aperi de ispite, să-l păstrezi om, aici e tăria...

ANA (ingrijorată): **Vezi că te-aude careva și intri și tu-n fabrică.**

IOSIF: **Mă doare-n cot!** (Ca mai sus.)
Cînd l-au văzut că alunecă de ce nu l-au zmicut să i se clănțane măselele-n gură?
De frică? Se cheamă că sint lași! Or au așteptat să se-adune, să se-adune pentru a-i da la cap cu propriile-i greșeli? Sigur, așa-i mai ușor s-o faci pe viteazul.

ANA: **Taci, Iosife!**

IOSIF: **Nu tac, mamă, nu tac... Că nici dumneata nu ești mai brează ca ei...**

ANA: **Nușina...**

(Se deschide ușa sălii și apare Goace. Pare că nu a realizat încă ce i s-a întimplat. Are o mutră năucă, absentă. Privește pe rînd la Ana și Iosif de parcă nu i-ar cunoaște.)

IOSIF (zîmbind, cu sfială): **Cum fu, tată?**

GOACE (tresare, slab): **Duceți-vă acasă!**

ANA: **Andrei, nu te simți bine?**

GOACE (urlă): **Acasă, vă spusei!** (Cei doi ies speriați, în timp ce din sală răzbat rosete de aplauze.)

TABLOUL 2

În aceeași zi, așa cam după prînz. Decorul reprezintă bufetul din satul Mămuleni în care se văd cîteva mese cu scaune în jur, tejgheaua și raftul cu băuturi. Pe raft, un aparat de radio transmite, în surdînă, o melodie. Andrei Goace se află singur la una din mese. Pare încremenit acolo de cînd lumea. Oamenii care se plîmbă prin fața tejghelei îi respectă muțenia, însă este clar că n-au venit atît pentru a bea cît, mai ales, pentru a-l privi — unii din curiozitate, alții cu compătimire sau cu satisfacție, știindu-l dărîmat. Se discută cu voce înceată sau mai tare, se fac semne discrete vizîndu-l, evident, pe Goace, care nu observă și nu este interesat de nimic. Cînd și cînd, cu o mișcare înceată, duce țoiul la gură și soarbe absent, parcă fără să-și dea seama. Cînd țoiul se golește, Goace îi face semn lui Pupărețu, care servește la tejghea, să vină să i-l umple.

MACRIȘ (rezemat cu coatele de tejghea): **Bă, Pupărețule, cît te costă, mă vere, muzica aia?** (Arată spre radio.)

PUPĂREȚU (spălînd pahare): **Ce drac' să mă coste, că e și furată... de la un post străin.**

MACRIȘ: **Atunci fă-o-n paștele mă-si mai tare: parcă e țuică, așa o picuri.**

PUPĂREȚU (semn discret către Goace): **Eu ziceam că să nu deranjez...**

MACRIȘ: **Ete-m!** (Pupărețu sucește de buton, melodia se aude mai puternic.) **Așa vezi. Acuma parcă mai e de trăit...**

PĂȚALOI (tot la tejghea, tot cu coatele pe masă): **O fi pentru unii, da pentru alții nu...**

MACRIȘ: **De-o pildă?**

PĂȚALOI: **De-o pildă eu. Pe mine mă zgîrie-n ureche. Du-ți băutura acasă și pune-ți muiera să-ți cînte, dacă te păli chefu' de cîntat.**

MACRIȘ: **Muiera mea behăie ca o capră. Au dat-o afară și din cor.**

PĂȚALOI: **Puteai s-o fi pus la-ncercare cînd ai luat-o.**

MACRIȘ: **Tu așa ai procedat, Pățăloi?**

PĂȚALOI: **D'apăi cum! I-am numărat pînă și măselele din gură.**

PUPĂREȚU: **Dup-aia te-ai apucat să i le scoți cu pumnii.**

PĂȚALOI: **Habar n-ai, nu ești la curent; de cînd au pus-o președintă la femei i-au crescut niște colți că mi-e și frică să-i mai**

zic pe nume; o iau cu „tovărășico“. (Țiru apare în prag și rămîne cîteva clipe parcă nehotărît dacă să intre sau nu.)

MACRIȘ (îl vede): **A, uite-l pe Țiru. (Semn spre Goace.) Ce, Țirule, ți-e frică?**

ȚIRU: **Mai îmi lăsarăți, mă, și mie, ceva de băut?**

PĂȚALOI: **La Pupărețu nu se isprăvește niciodată. Nu-ș' cum dracu se face da', pe cînd sticlele lui sînt mereu pline, apa din fintina de peste drum e-n scădere.**

PUPĂREȚU (acru): **Pățăloi, sînt unele vorbe care decît să iasă pe gură mai bine să-ți cadă o cărămidă-n cap. Mă dovedești tu cu ceva?**

PĂȚALOI: **Pe concret nu. Da te-ntreb: turnai atîta-n mine și nu se simte de loc, de ce?**

ȚIRU: **Fiindcă ești argăsit, de-aia nu se mai prinde băutura. Umple-mi și mie una, domn' Pupărețu, (Pupărețu îi toarnă.)**

MACRIȘ (ușor ironic): **Țirule, ce-mi place mie la tine e că tu le iei apărarea la toți. (Către ceilalți.) Fie buni, fie răi hop și Țiru nostru-n chip de advocat.**

ȚIRU: **Pînă ce n-o să fiu convins de mine că sînt bun sută-n sută, n-o să zic de alții că sînt răi.**

MACRIȘ: **Pe dracu! Filozofia asta a ta ar întoarce pămîntul cu fundu-n sus.**

ȚIRU: **S-a-ntors el și fără filozofia mea; ș-o să se-ntoarcă și mai și.**

PĂȚĂLOI: Las-o moartă că nu-i de noi să ne dăm cu presupusu-n chestia asta. Zi mai bine cum fu cu injecțiile? (Face cu ochiul către ceilalți.)

ȚIRU (se prefăce că nu știe): Ce injecții-m?

PĂȚĂLOI: Ai mă c-o știe jumătate din sat... Dacă nu vrei las' c-o spun eu... Se duce Țiru la doctor că-l Țicrau niște junghiuri. Îl ciocănește așa pe toate părțile. I-o fi pus și la rază. (Lui Țiru.) Ai mă, te-a pus și la rază?...

ȚIRU: M-a pus, ce crezi?

PĂȚĂLOI: ...Și dup-aia-i prescrie să facă zece injecții, cinci în venă și cinci în fese...

MACRIȘ: Adică cum vine aia-n fese?

PĂȚĂLOI (enervat de întrerupere): Adică-n buci, pe românește...

MACRIȘ (edificat): Aha!

PĂȚĂLOI: Ia Țiru, rațeta, mulțumește și pleacă. La un moment dat se-ntoarce și din prag, îl întrebă pe doctor „Vă rog frumos să-mi spuneți, dacă n-am fes, p-ale-lalte cinci injecții pot să le fac în căciulă?” (Rîsete, pînă și Goace pufnește fără să vrea.)

ȚIRU (ofensat): Ce bă, scrie-n fun decret că s-a interzis să ai junghiuri dacă nu știi ce-s alea fese?

PUPĂREȚU (prudent): Pîn-acî fraților, c-o deviați.

MACRIȘ: Tu-n toate alea vezi numai devieri mă, Pupărețule. Mai dă una. (Arată spre sticle.)

PUPĂREȚU: Văd, fiindcă sînt mîncat, de-aia. Ș-apoi să mi-o zică el, Pățăloi, de la obraz, cu băutura și cu fintina!... (Îi toarnă.) Eu zic să-și vadă fiecare de treaba lui acolo unde este pus. Că dacă-și bagă nasu-n fiertura ăluilalt iese cu haos.

PĂȚĂLOI: Ia fă-te că-mi explici și mie, Pupărețule.

PUPĂREȚU: Cu ce, Pățăloi?

PĂȚĂLOI: Cu haosu'. După creerii tăi din cap, ce-nseamnă haos?

PUPĂREȚU: Încurcătură. Știi?

PĂȚĂLOI: Nu știam. Cred că nici Trincă, brigadieru' meu, nu știe cu toate c-a urmat școala agricolă, ș-are și diplomă. (Iosif apare în prag. Privește la Goace fără să fie observat.)

MACRIȘ (pe gînduri): Aicea eu nu subscriu cu Pupărețu.

ȚIRU: Cu băgatu' nasului sau cu ce?

MACRIȘ: Mda, cu el. Am dreptul să mi-l bag în orice chestiune chiar dacă nu mă privește direct și personal.

PUPĂREȚU (ironic): Aida de! Se vede că nu ești slujbaş cu leafă. Ia să-ncerci, ș-ai să te vezi cu el rețezat cît ai clipi.

PĂȚĂLOI: Cu leafă, fără leafă, și eu zic că ai dreptu'...

ȚIRU (lui Macriș și Pățăloi): Nu mă faceți că sînt în stare să-mi vind vaca personală și ce mai am prin casă și să vă dau vouă ce-oi lua pe ele numa s-aveți curajuu'.

MACRIȘ: Ce curaj-m?

ȚIRU: Să vă duceți la județ sau la București și să vă băgați nasu'...

PUPĂREȚU (disperare): Bă, dați-I dracu de nas și nu mai discutați politică la mine-n bufet.

PĂȚĂLOI (lui Țiru): Uite că am curaj. ȚIRU: Uite că n-ai.

PĂȚĂLOI: Ba am. Iau Constituția ș-o țin în față cum țin popa icoana la Bobotează. Ș-atuncea, frate-miu, se schimbă scoteala; nimeni n-are voie să-ți stea în drum.

MACRIȘ (strigă tare): Că dacă-ți stă îl mirui cu mama legilor la cap și vede el pe dracu! (Arată spre Goace.)

IOSIF (din prag): Am auzit c-o să se instituie medalia pentru vitejie, nene Macriș, iar dumneata și nea Pățăloi o să fiți primii pe listă ca s-o căpătați'...

PĂȚĂLOI: Ce, bă Iosife, noi abia închiserăm gura lui... (Arată spre Goace.) ...și-o deschizi tu?

MACRIȘ: Mde, ce naște din pisică'...

ȚIRU (împăciuitor): Nu vă legați de el; lăsați băiatu-n pace.

PĂȚĂLOI: Cine de cine se leagă? (Întră Pricopete.)

PRICOPETE: E, Pupărețule, acuma-mi dai să beau? C-adineaori nu vruseși.

PUPĂREȚU: Te treziși?

PRICOPETE: Atîta cît s-o iau de la capăt. (Pupărețu îi toarnă un pahar pe care acesta îl golește dintr-o sorbitură și scutură din cap. Dă cu ochii de Goace.) A, aici erai! (Se apropie de masa acestuia și cade-n genunchi.) Iartă-ne pe noi păcătoși pentru raul ce ți-l căsunăram. (Toți, în afară de Iosif, Goace și Pricopete rid. Goace îl privește pe acesta cu milă, îl ridică de subțiori și-l așază pe scaun.)

IOSIF (cutremurat de rușine, se roagă): Hai mă tată, acasă, nu vezi ce circ fac ăștia cu dumneata? (Văzînd că Goace nici nu-l privește măcar.) Atunci rămii aci pin-oi prinde rădăcini. Înveselește-i pe... mameleucii ăștia...

MACRIȘ: Bă, cînd ți-oi trînti una după ceafă, te mameleucesc de-o să zici că n-ai noroc...

PĂȚĂLOI (se apropie amenințător): Cine-i mamelec, mă, ai? Eu sînt mamelec? (Iosif dispăre.) Stai mă, să-mi explici'...

MACRIȘ (încă fierbînd): Auzi la el!

PUPĂREȚU: Vă uitați în gura unui copil?

PRICOPETE: Păi cu cine să se lupte și ei? Cu neputincioșii și copiii.

PĂȚĂLOI: Pricopete ai de grijă că mai fuseși scos în brînci dintr-un loc; să nu te scoatem și de-aicea.

PUPĂREȚU: Fără scandal, vă rog fără scandal'...

ȚIRU: Se cam încinge țărița or mi se pare mie?

PUPĂREȚU: Trag obloanele cît ai zice pîs.

PRICOPETE: Eu, precum știți, am me-teahna asta cu băutura, pentru care mi-am

făcut ș-o să-mi fac la autocritică pîn-o să mor...

MACRIȘ (batjocură): Săracu de el!

PĂȚĂLOI: Asta s-a-nvățat c-o băutură specială: tuică amestecată cu autocritică.

PRICOPETE: ...Da prost nu sînt. Ascultați ce vă spui eu, prost nu sînt. Le măsoar și le cîntăresc pe toate la gram și la milimetru. Știți voi, de-o pildă, din ce ni se trag nouă toate belelele?

MACRIȘ (ca mai sus): Spune-ne, Pricopete.

PĂȚĂLOI: Mor să te-auz.

PRICOPETE: Din democrație... înțaleasă pe dos...

PUPĂREȚU (îngrozit): Dumnezeule mare și bun, simt miros de pușcărie. Pricopete, vorbe de-astea nu se zic pe gratis...

PRICOPETE: Ho, mă, nu te repezi cu plata... Eu vrusei să mă exprim de democrație că încă n-am învățat ce-nseamnă! Stăm cu gura căscată spre București să ne pice de-acolo totu' de-a gata. Ia să fi știut cu ce se mănîncă democrația asta coope-

ratistă, că scrie și-n statut. Ar fi fost și dumnealui obligat să știe? (Arată spre Goace.)

Ar fi fost. Ar mai sta acumă cu capu-ntr-eri? N-ar mai sta. Am fi-ntr-un continuu progres? Am fi. Ș-așa mai departe...

MACRIȘ: Păcat că nu fuseși aci să mă fi auzit ce ziceam eu în gura mare.

PRICOPETE: Ce ziceai, Macriș?

MACRIȘ (strigă, brav): Că dacă-ți stă cineva-n drum, îl mirui cu mama legilor la cap și vede el pe dracu!

(Pe replică intră șeful de post.)

ȘEFUL DE POST: Bună ziua la toată lumea.

VOCI: „Bună ziua“, „să trăiți, tovarășe plutoner“.

ȘEFUL DE POST (bine dispus): Beți, beți? Pupărețule, una mică...

PUPĂREȚU: D-a „bătrînă“?

ȘEFUL DE POST: Care-o fi. (Pupărețu îi toarnă.)

MACRIȘ: Da' unde vă e cîinele?

ȘEFUL DE POST: Îl lăsaî acasă. Mi-e milă să-l car după mine pe căldura asta.

PĂȚĂLOI: E topenie, nu altceva. Ș-o ține-așa de-o săptămînă.

ȘEFUL DE POST (ridică toiul): Noroc!

VOCI: Noroc!

ȘEFUL DE POST (bea): Trică n-a fost pe-aici?

PUPĂREȚU: Nu l-am văzut.

ȘEFUL DE POST: Nici pe nea Ciuciu?

PUPĂREȚU: Nici.

ȚIRU: Fo poveste nouă?

ȘEFUL DE POST: Tot aia care-o știți. Mai e nevoie de niște declarații. Tovarășu

Goace, te-aș ruga să treci pe la post așa cam pe la șase jumate, șapte... (Goace face semn din cap că da.) Am plecat. Vă salut.

VOCI: „Vă salut“; „Să trăiți“.

ȘEFUL DE POST (din prag, ca din întîmplare, zîmbind profesional): Tovarășe Macriș, ce ziceai cu „miruitul“ ăla, cu „datu

la cap“, „cu vede el pe dracu“!... Cine să vadă pe dracu?...

MACRIȘ (care tocmai bea, se-neacă): Da, aa...

PĂȚĂLOI (vrînd să salveze situația): ...Aia care calcă legile-n picioare, zicea Macriș că văd ei pe dracu'.

ȘEFUL DE POST: A, ha! E și normal să vadă... (Pleacă. Tăcere.)

PUPĂREȚU (încruntat, șterge teigheaua. Ceilalți sorb, pe gînduri, în afară de Goace, care continuă să rămînă absent): Aici e

bufet de băuturi, s-a-nțeles? Și nici de cîntat nu-i voie, scrie clar. (Arată, pe perete, un afiș pe care scrie „Cîntatul interzis“.)

PĂȚĂLOI (trăgîndu-se de nas): Și tot m-aș duce, la un caz...

MACRIȘ (în gardă): Unde, Pățăloi?

PĂȚĂLOI: La județ ori la București. Aș lua consti...

PUPĂREȚU (urlă, trîntind un pahar de teigheaua): ...Iar, mă? Iar o luați de la cap?

(Goace, cu capul îngropat în palme, se zguduie de ris, pe tăcute, după care, la un moment dat, izbucnește într-un hohot formidabil, urmărit de privirile stupefiate ale celorlalți. Lacrimi îi curg pe obraji.)

PĂȚĂLOI (după cîteva clipe lungi, simțindu-se jignit): Io-te-l domle că-i veni graiu!!

MACRIȘ: Noi vruserăm să nu i ne vîrim în sufliet, să-și rumege singur amărala, și, cînd colo, mnealui își rîdea de noi, să se rupă și mai multe nu!

PUPĂREȚU (concesiv): Eu unu' n-am nimic contra; risu' e voie la mine-n bufet. Bincînteles dacă se rîde despre ce se poate rîde, că și cu risu-asta poți s-o-ncurci.

ȚIRU: De-o pildă?

PRICOPETE: De-o pildă-ți crapă fierea...

PĂȚĂLOI (și mai jignit): Adică, după concepția ta, de noi se poate rîde, nu-i așa, Pupărețule?

PUPĂREȚU (agasat): La urma urmei eu n-am concepții, eu am băuturi spirtoase, pricepi? (Arată spre Goace care și-a reluat atitudinea de mai înainte.) Certăți-vă cu dumnealui, nu cu mine.

MACRIȘ: Cu dumnealui o lămurirăm azi dimineață. În adunarea generală tot făcurăm la adunări și la scăderi pentru toți ai douăzeci și ceva de ani cit ne stătu în frunte cu fel și fel de șefii...

PĂȚĂLOI: Și ieși la scoateală că tare ne-a mai rămas dator...

ȚIRU: N-o mai umflați și voi.

MACRIȘ: Cum adică „o umflăm“, Țirule!

ȚIRU: Așa, ca pe cimpoi o umflați. Dacă judecăm o țiră cooperativa agricolă, de cînd l-am pus pe el președinte, merge bine.

PĂȚĂLOI: Adică vrei să zici că mergea, mai pe la început, pînă-a nu se-nvechi sita. Apoi a avut grijă numa' de binele lui personal.

MACRIȘ: Găsești la el strînsură mai ceva ca-n bilciul din Rîureni. De, se cuvenea,

ERA doar reprezentant nostru, alesul nostru... De ce să nu trăiască 'mnealui cum trăia pașa din Silistra?

ȚIRU: Arătați-mi-l mie p-ăla pus în fruntea bucatelor, care să rămână cu burta lipită de șira spinării, că sînt în stare să-i pup tălpile picioarelor! Să mă bată Dumnezeu dacă nu i le pup!...

PĂȚALOI (își scoate repede bocancul din picior): Pupă mă, na, pupă.

ȚIRU: Da ce, tu ești șef?

PĂȚALOI: Nu sînt șef de atelaj? Nu conduc o căruță și doi boi? Cît privește burta, slavă domnului, abia se țin pantalonii pe mine.

PUPĂREȚU: Vezi că te-aude ăl de sus... și te blestemă. De cînd te știi tot cu vâlcăreala pe buze. Parcă mai alaltăieri descărcași niște mobilă în curte.

PĂȚALOI: Peste-o săptămînă se cunună fii-mea. S-o lasă să doarmă pe rogojină? Și din muncușita mea și-a muierei i-am cumpărat. (Privind semnificativ la Goace.) Nu din... (Gest.)

GOACE (se cutremură. Încet): Din furat vrei să zici, Pățaloi?

PĂȚALOI (bravează): Exact, așa, din furat vreau să zic.

GOACE: Te-am furat eu pe tine cu un fir de pai măcar?

PĂȚALOI: Ne-ai ciupit pe toți. De la mine un strop, de la ălălalt un strop și s-a adunat grămada...

GOACE: Am luat numa ce mi se cuvenea...

MACRIȘ: ...Sigur, ce era mai bun se punca deoparte pentru președinte.

GOACE: În statut nu scrie precum că să fim toți o apă ș-un pămînt...

PĂȚALOI: Da nici să pună unii șapte straturi de osînză pe ei, iar alții... Nu tu ne lămureai că trăim alte rînduiri, că dreptatea va fi-mpărțită cu cîntar de farmacie?

GOACE: Ba eu vă lămuream. Dar tot eu eram ăla care doar nu vă cădea-n genunchi să ieșiți la lucru. Dumnealor se fișiau pe la oraș sau știe dracu pe unde, iar eu mă chinuiam cu copiii de școală s-adun bucatele din cîmp că ni le prăpădeau ciorile și viezurii. În schimb, toamna, mamă, ce gălăgie că de ce nu se-mparte la ziua-muncă, atîta cît s-a făgăduit.

MACRIȘ: Parcă vorbeam de dreptate...

GOACE: Într-un sac gol dreptatea nu prinde rădăcini, află tu de la mine. Ce-ați crezut voi? Odată cu inaugurarea cooperativei grija pămîntului o să cadă-n spinarea ălor de la București, să ne trimeată, ăia, huzur prin mandat poștal?

ȚIRU: Nici chiar așa.

GOACE: Ba uite că unii așa au crezut. (Strigă.) Bă, americani ăia n-or fi știind ei să cînte doine din fluier și nici să joace călușarii, da' muncesc de dau în brînci, de-ăia ajunseră-n lună, iar cu cîteva hectare de grîu și porumb și cu o mînă de vaci satură un sat ca al nostru.

PUPĂREȚU (plîngăret): Măi oameni buni, iar o deviați? Iar îmi faceți sînge rău? Acuș trag obloanele; să mă ia naiba dacă nu le trag.

PĂȚALOI: Ce-ți bițieie mă. așa turu' izmnelor! Nu citești „Șcînteia“, nu iei cunoștință de documente?

ȚIRU (se scarpină în cap, semn de gîndire profundă): N-o mai fi 'mnealui președinte, da vorbește cu miez. (Apare șeful de post, da început neobservat.)

PĂȚALOI (strigă): Unde vezi tu miezu'? Că de cînd nu mai e la putere eu văd că se dă cu imperialiștii...

PRICOPETE: Bă, înghite-ți limba.

PĂȚALOI: Pen' ce să mi-o-nghit?

PRICOPETE: De-aia că...

ȘEFUL DE POST (pe încremenire): Discuțați, discuțați? (Clipă de tăcere.)

ȚIRU (parcă sărind peste un șanț adînc): Discuțăm, discuțăm...

PUPĂREȚU (cultură de barman de lux, ștergîndu-și nădușeala): Mama mia, mama mia!

ȘEFUL DE POST (zîmbind): La închi-soare-ai învățat limbi străine, Pupărețule?

PUPĂREȚU (cam verde): Acolo dom' plotoner că nimeresc și deștepti printre...

ȘEFUL DE POST: Tot una mică.

PUPĂREȚU: Imediat. (Ii toarnă în grabă un pahar mare.)

ȘEFUL DE POST (sorbînd): Văd că ajunserăți și la imperialiști...

MACRIȘ: Noi?! Ferit-a sfîntu! Asta mi-e crucea. (Se închină.) Ce ne pasă nouă de ei!

ȘEFUL DE POST: Atunci!?

PRICOPETE: Puserăm în discuție că acolo se mulge cu mult mai mult lapte pe cap de vacă, știți, furajată, iar pămîntu e mai rodnic...

ȘEFUL DE POST: Aha!... Trică și Ciuciuc tot n-apărură pe-aci?

PĂȚALOI (precipitat): De loc.

ȘEFUL DE POST (soarbe, goleşte paharul. Îl privește): Ce faci Pupărețule, ai de gînd să mă-mbeți? Eu-ți cerui una mică...

PUPĂREȚU: Fără să vreau, credeți-mă, fără să vreau. (Lingușitor.) Ș-apoi, de cînd sînteți la noi, nu v-am văzut niciodată mergînd pe două cărări; o țineți pe una singură și dreaptă.

ȘEFUL DE POST (măgulit): Nici nu e voie altfel. (Plătește.) Am plecat. (Din prag, grijuliu.) Ar cam fi timpul să vă duceți pe-acasă; vor fi așteptînd nevestele cu masa pusă...

MACRIȘ: Da, o să ne cam ducem. (Șeful de post pleacă.)

PUPĂREȚU (șterge tețgheaua, oftează): Mai bine mă bag țircovnic la biserică; bufetu-ăsta mă-nbolnăvește de inimă.

PĂȚALOI: Ce-ți făcurăm, mă!

PUPĂREȚU: Pălăvrăgiți... să mă ia pe mine cu răcori.

ȚIRU: Lasă domn' Pupărețu, nu-ți mai fie atîta frică de răcoare. Aicea și eu subscriu

cu ei. Mai dă-mi să beau. (Pupărețu îi toarnă. acesta bea. Goace. hohot de ri nervos.)

PĂȚALOI: Rizi, rizi...

MACRIȘ: Să ridă pînă i s-o umfla splina. Acuma, că nu mai e președinte, n-o să mai aibe gură să țipe la noi.

GOACE: Păcatu-ăi mare e că n-am țipat de-ajuns. V-am lăsat în boii voștri...

MACRIȘ: Ca să-ți rămîie vreme să te ocupi de interesurile tale personale...

GOACE: Eu vă sfătui să nu vă pripîiți cu bucuria. Roata, pă cum știți, nu stă o clipă-nțepenită... Se-nvîrte...

PĂȚALOI: S-o-nvîrți, da' nu cu tine. Tu ai să rămîi aicea, jos lingă noi, să ne ținem de urit...

MACRIȘ: ...Și să guști și tu din normele alea noi pe cîmp sau la grajdul vitelor. O să aibă alt gust decît cele adunate la umbra biroului în plimbări cu servieta.

ȚIRU (ușor cherchelit): Ș-aicea subscriu; cu amîndouă mîinile subscriu.

PUPĂREȚU: Subscrie, subscrie, Țirule! Cînd te-or pune de martor te-aud eu că ..auleu maică, de ce mă făcuși! "

ȚIRU: O să mă-mbăt turtă, ș-o să spui că nu știu nimic, că eram beat.

PUPĂREȚU: Du-te mă acasă. Nu te vîri singur cu gîtu-n laț.

ȚIRU: Nu mă duc. Aici e interesant. Azi dimineață, la adunare, cînd să iau cuvîntu' îmi spuseră că s-a-ncheiat lista și că să dau în scris. Da ce-s nebul?

PĂȚALOI: Păi cu noi doi nu fu la fel? (Arată spre Macriș.) „Că de ce nu vă-nscrierăți de la-nceput! " Adică de ce să mă-nscriu de la-nceput! Ce, se dă pește sărat?

MACRIȘ: Fiîndcă, aștia de pe la noi s-au învățat cu nărav. Cînd ne mobilizează pentru adunare le place să geamă zidurile căminului de-atîta omenet, să se ridice o pădure de mîini cînd pun cîte ceva la vot. Și ne-ndeamnă să ne-nscriem cît mai mulți, și se face un pomelnic de nume uite-atîta. (Arată.) Buun. Apoi iau cuvîntu'-ăi din prezidiu care vorbesc cam cîte-un ceas-două fiecare, se mai ridică un brigadier-doi din sală și numai ce-auzi „Tovarăși, întrucît tîmpu e-n scurt propunem să sistăm..."

ȚIRU: Da, da, uite-așa m-au sistat pe mine-ntotdeauna.

PĂȚALOI: Parcă pe noi, nu?

MACRIȘ: E, he, asta e școală lu domn' Goace: politică 'naltă, ce crezi!

GOACE: Așa bă, dezgropați toți morții de la Adam încoace și puneți-i aici, în ceafă. la mine. De fapt voi n-aveți nici o vină, și vă iert, mă, vă iert...

PĂȚALOI (se crucește): Măiculiță doamne, tot el ne iartă pe noi!

GOACE: Voi sînteți pădurea aia de mîini ridicate de care zicea Macriș. Dac-aș fi fost propus să fiu deputat la Marea Adunare m-ați fi votat la fel cum ați votat să fiu trîntit la pămînt.

MACRIȘ: Pricep unde bațicum că am fi așa, o cocă pe care-o frămîntă cine și cum vrea.

GOACE (ironic): Macriș, ești deștept, mă! Nu m-am înșelat cînd mi-am dat aprobarea să fii avansat șef de echipă. Vezi, acum te-aș fi sălțat...

MACRIȘ (sincer interesat): Adevărat?

PĂȚALOI (țipă): Macriș, te cumpără! Nu observi, blegule, că te cumpără?

GOACE: Nu-l cumpăr. O să-l am în vedere. Zilele n-au intrat în sac, iar la un cadru cu experiența mea nu se renunță cu una cu două.

PĂȚALOI: Halal experiență!

ȚIRU: Subscriu.

MACRIȘ: Ce subscrii-m?

ȚIRU (rătăcit): Nu mai știu ce. da subscriu.

GOACE: Pupărețule, dă-le de băut, la toți cît le-ncape burta. Fac cinste.

MACRIȘ: Goace, ai dat de ceasu' morții, dacă tu te-nduri să faci una ca asta!

GOACE (cu năduf): Eu cînd îmi merge bine, mai degrabă crăp decît să nu văd o lume-ntreagă mulțumită-n juru meu. Pupărețule, ce vorbii eu cu tine?

PUPĂREȚU (ezită): Vorba-i vorbă și banii sînt bani. Ai mai făcut ș-altădată cinste ș-a trebuit să plătesc eu din buzunar...

GOACE: A uita e un obicei șefesc. Acuma nu mai sînt. (Scoate un ghemotoc de bancnote, se ridică și le trîntește pe tețghea.) Poftim, bani. Acum de, sîntem toți de-un nivel.

PUPĂREȚU (zîmbet larg, înșfacă banii): Asta-i altă căciulă. (Înșiră cinci pahare mari.) Ce beți, mă? Eu zic s-alegeți una mai scumpă; pleasca asta n-o-nțilniți de două ori.

MACRIȘ (privește rafturile lingindu-se pe buze): Aș pofti...

PĂȚALOI (încruntă): Nu-i de nasu' tău să poftesti, nu bem nimic.

MACRIȘ (jalnic): Pățăloi!

PĂȚALOI (sever): Macriș! Noi n-avem demnitate de vîndut p-un strop de băutură.

MACRIȘ: Da e d-aia scumpă: de prăștină mi s-a acrit și sufletu...

ȚIRU: Ba eu subscriu la or ce-o fi...

PRICOPETE: Și eu. Și gaz dacă-mi dați tot il beau.

(Pupărețu alege o sticlă cu etichetă multicoloră și toarnă. Macriș, Țiru și Pricopete se reped și iau cîte un pahar.)

PĂȚALOI: Fie... O să ciocnim cu Goace, o să ne tragem de brăcînari cu el, și, taman cînd ne e lumea mai dragă o s-apară iar șefu de post. (Macriș și Țiru pun paharele la loc fără să le guste.) „Ahă, vă benchețuiți cu Goace, ai? Nu cumva sînteți și voi amestecați în chestia cu scîndurile de stejar? La poftim pînă la mine să dați o declarație..." Credeți că de florile mărului ne tot dă țircoale?

ȚIRU : Nu subscriu ; mort și nu subscriu. **MACRIȘ** (speriat) : Da nici n-am văzut scîndurile-alea cum arată la față ?

PĂȚALOI : Presupus e presupus. Că cîr, că mîr, „c-ai furat“, „că n-am furat“ și te pomenești purtat pe la tribunale de-o să faci bășici la tălpi.

GOACE (se ridică, minie surdă) : A nu știu cîta oară rostești cuvîntul „furt“, Pățăloi. **PĂȚALOI** : De, mă, Goace, dacă furt a fost...

GOACE : N-a fost.

PĂȚALOI : Ciinele plotonerului le-a mirosit urma la tine-n curte, s-a luat după fir și le-a găsit în șopronul lu Ciuciu. Și erau niște scînduri cum nu vezi nici la expoziție ; cumpărate pe banii cooperativei pentru crama cooperativei.

GOACE (mai mult pentru sine) : Ce știți voi !..

PĂȚALOI : Știm atîta cît ne-a povestit Trică. (Subliniat.) ..omu tău ; cum le-a adus noaptea, de la gară direct la tine-n curte și cum, la dispoziția ta, le-a dus în aceeași noapte la Ciuciu, alt om de-al tău. Or, toată operația asta nu era pentru creșterea producției de cereale sau a șeptelului ; altfel se chiamă...

GOACE (cu un gest mătură paharele de pe tejghea. În prag apare Ana îmbrăcată în doliu. Crîncen) : Ce cauți, aici ?

ANA : Venii să te duc acasă, Andrei.

GOACE : Șterge-o ! Să nu-mi apari în fața ochilor decît atunci cînd o fi să mi-i închizi de tot.

ANA : Hai acasă, Andrei.

GOACE (ia un pahar și-l azvirle cu intenția s-o lovească) : Dacă nu dispari în clipa asta îți crăp capul. Barim s-o lichidez cu toate dintr-odată. (Ana pleacă plîngînd.)

PĂȚALOI (lui Macriș) : Să ne urnim și noi că, după cîte văz, se-ngroașă gluma de-a serioaselea...

MACRIȘ : Păcat de băutura aia, barim să fi apucat s-o pui pe limbă.

PĂȚALOI : Nu-i sănătos să te-nveți cu delicatețuri. Cînd cazii e teribil de greu să te dezveți.

PRICOPETE : Noroc!meu că nu prea am de un' să cad ; decît doar din pod... Țirule, tu nu mergi ?

ȚIRU : Nu mă trage ața. Mai curînd m-aș duce la gară să-mi pui gîtu pe șină.

PĂȚALOI : Dacă simți tu așa o plăcere...

ȚIRU (disperare de om beat) : Cum să nu simt cînd păcătosu' de fi-miu o lăasă bortoasă p-alu Jempelez ? !

PĂȚALOI : Și ?

ȚIRU : Ș-ăla o bătu ca pe fășui, o făcu pachet și mi-o trimeasă plocon. Și dacă nu i-aș fi spus, da' de-o mie de ori l-am tocat la cap : mă Păsărel, mă băiatu tatii, nu mai umbla atîta pe su' fusta fetelor c-o să dai de bucluc. C-așa am pățit și eu cu mă-ta și dup-aia n-am scăpat nici pînă-n ziua de azi...

MACRIȘ (filozof) : De bă, cînd ți se suie dracu-n cîrcă, nici dumnezeu nu te mai scapă... (Lui Pupărețu) S-auzim de bine !

PĂȚALOI (idem) : Noroc !

PUPĂREȚU : Mergeți sănătoși. (Macriș, Pățăloi, Țiru și Pricopete, care cîntă ceva nedefinit, ies. Lui Goace, care s-a așezat la aceeași masă.) În locul dumitale aș fi stat o săptămînă ca ursu-n vijuine. Să nu dau ochi nici cu un ciine. Că oamenii atît așteaptă ; să te vază la pămînt. Cînd luai aia doi ani jumate, toți se fereau de par-ar fi crescut pâr de lup pe mine. Așa că știu cum devine cazul în situații d-astea...

GOACE (moale) : I-o pune sarsailă să-mi trintească și-o condamne pe deasupra, ai, ce zici ?

PUPĂREȚU (cunoscător) : Cu fo șase luni scapi. Scîndurile-alea mai mult nu merită. Și dac-o lungești poate ai norocu' să cazii într-o amnistie...

GOACE : A cam înfărcat bălăia cu amnistie. (Se dă cu capul de masă.) Așa mi-a trebuit ! Că nu puteam, dobitoc ce sînt, să mă bag în groapă, gol pușcă și doar să-i pun să tragă țarina peste mine. Ca la păgîni !

PUPĂREȚU (îl privește cu ochii holbați) : Ce ți-a căsunat pe bieții păgîni !

GOACE (tresare) : Care păgîni ! Ați înebunit cu toții-m ?...

TABLOUL 3

O oră-două mai tîrziu. Decor : pridvor ceva mai spațios decît cele obișnuite, lăsînd impresia unei terase. În pridvor o masă rotundă cu cîteva scaune comode — toate din răchită. Deasupra terasei, în zid, o lampă electrică. Din pridvor cîteva trepte dau într-o curte despărțită de un gard de fier de ulița principală. Eventual, pentru simplificarea decorului se va renunța la prispă și masa va fi așezată în bătaură sub un pom. Prin cîteva elemente să se sublinieze că este vorba de gospodăria unor oameni cuprinși. E trecut mult de prînz. Liniște apăsătoare, zăpușală. La ridicarea cortinei, Ana Goace stă prăbușită într-unul din scaune. Poartă rochie neagră, pe cap testemel negru. Pe față îi este întipărit un soi de năuceală. Cînd și cînd lustruiește de poala rochiei un inel cu piatră mare, ieftină, purtat la mina stîngă, pe care-l admiră în bătaia soarelui. Doar în aceste clipe privirile ei mai prind viață,

apoi recade în aceeași stare de năucală. După un timp apare, pe uliță, venind spre casă. Iosif. Merge agale legănându-se. În dreptul porțiței se oprește nehotărât, privind-o pe maică-sa cum își admiră inelul. Intră, rămâne lângă trepte tot cu ochii la maică-sa.

ANA (după un timp, fără să se uite la el) :
Iar ?

IOSIF (moale) : Iar...

ANA (ca mai sus) : Și ce face ?

IOSIF : Stă.

ANA : Bea ?

IOSIF : Avea țoiu plin.

ANA : Al cîtelea ?

IOSIF : Du-te matala și-l întrebă. Eu n-avusei curaj.

ANA : Mai era lume ?

IOSIF : Vreo cîțiva.

ANA : Nu-ți spuse nici o vorbă, nimic ?

IOSIF : Nimic. Adică, nu, mă-njură.

ANA : Și ce ne facem, Iosife ?

IOSIF : Nu știu, mamă... Mi-e foame. Avem ceva de mâncare ?

ANA : Habar n-am. Vezi și tu, p-acolo, prin casă.

IOSIF : Decît așa mai bine mă lipsesc.

ANA (lustruindu-și inelul) : Păi sigur, v-ați învățat să vi le-aduc pe toate la nas.

IOSIF (încet) : Poate Ilinca, vrei să zici...

ANA (răstit) : Ce e cu Ilinca ?

IOSIF (dînd îndărăt) : Nimica, nimica...

ANA : Mai dă o fugă și vezi ce-are de gînd.

IOSIF : Spionajul se condamnă greu, chiar și atunci cînd îl faci împotriva părinților. Vrei să-mi frîngă oasele ? (Mică pauză, ține pițigăiat de copil.) Și dumneatale ce-ți veni de te-mbrăcași în doliu ? Muri careva din noi, din neamul nostru ? !

ANA : Nedreptatea e mai rea decît moartea... Te duci ?

IOSIF : Mi-e frică. (Se așază pe trepte.)

ANA : Nu-i semeni lui taică-tu.

IOSIF : Mde, unu-a fost Andrei Goace în satul ăsta !...

ANA (visătoare) : Mi-l aduc aminte cu ani în urmă... Primul a înhățat plugul de coarne și-a intrat în moșia lui Predescu !

IOSIF : ...Ș-atuncea, moșierul, înconjurat de vătafi, s-a repezit și i-a pus mitraliera-n piept, iar tata i-a zis „trage cîine explozator, dacă ai curaj !...”

ANA : Ei, n-a fost chiar așa.

IOSIF : N-o să-mi zici că moșierul l-a îmbiat : „Luați mă, fraților, ia mă Goace ; luați care cît vă pofteste inima...”

ANA : Dacă era la închisoare cum să mai imbie !

IOSIF : Aaa !...

ANA : Da' curaju rămîne curaj...

IOSIF : Mda...

ANA : Oh, și cînd l-au pus primar atunci am simțit și eu că-ncep să trăiesc de-adevăratelea.

IOSIF : Eu nu-mi amintesc.

ANA : Nici nu erai pe lume. De-ai ști tu în ce sărăcie lucie ne zbătusem ! Și-n autobiografia noastră personală scria : „Țărani săraci”...

IOSIF : Cum mamă, cu casa asta cît gara din Drăgășani, cu magazine și grajd din că-rămidă, cu două aragaze și televizor, cu un radio cît o combină de păioase... Păi cine mai e ca noi ?

ANA : Prostuțule ! Astea le-am încherbat după...

IOSIF : Care după ?

ANA : Păi după ce l-au pus primar, apoi președinte la cooperativa de consum, apoi președinte la cooperativa agricolă...

IOSIF : Adică o funcție i-a adus magazia și grajdu, alta coșcoega căsoiului, alta ce e pe dinlăuntru căsoiului...

ANA : Cam așa ar veni...

IOSIF : Rentabile meserii ! Da stau și mă-ntreb ca prostul : cîți din sat au așa ceva ? Hm, a dracului dreptate mai e și pe lumea asta !

ANA : Să nu vorbești cu păcat. Și-a mîncat ai mai frumoși ani din viață stînd în ședințe cîte zece-cinsprezece ceasuri pe zi. Ee, de cîte ori n-a venit acasă în zorii zilei, zdrobot...

IOSIF : Din ședințe...

ANA : Da de unde !

IOSIF : Binecuvîntate ședințe, nimic de zis ! ...de-o productivitate...

ANA : Astea l-au îmbătrînit înainte de vreme. (Răstit.) Și să nu vorbești așa de taică-tu, m-auzi ?

IOSIF : Da n-am zis nimica de rău, mamă !

ANA : Barim acuma, cînd e la ananghie, să-i porți mai mult respect.

IOSIF : L-am respectat dintotdeauna ; ce te legi de mine?... Mă taie-o foame ! Zău, mamă, nu mă crezi ?

ANA : Ba te cred, cum să nu te cred. (Își admiră inelul.) Da n-am putere nici să-mi trag sufletul. Mă simt secătuită de tot.

IOSIF : Pe Ilinca o trimiseși undeva ? Astăzi n-o văzui de loc.

ANA : Nici n-ai s-o mai vezi la noi în casă.

IOSIF (sare în picioare) : Cum așa, ne-a părăsit ?

ANA : Nici nu se crăpase bine de ziuă, cînd ne pomenirăm cu Ciuciuc. „Venii să-mi iau fata, v-a mîncat destulă piine și sare”.

IOSIF (îndirjit) : N-avea dreptul s-o ia.

ANA : E fata lui.

IOSIF : Parcă vă lăudați că e-a voastră. Doar ați înfiat-o.

ANA : Cînd l-a rugat taică-tu pe Ciuciuc să ne-o dea, așa rămăseserăm înțeleși. „Luați-o bă, a zis Ciuciuc, că mie-mi rămîn destui ; tot n-am cu ce le umple strachina la toți”. La puțină vreme după asta, cine s-ar fi așteptat ! Am rămas grea și te-am născut pe tine.

IOSIF : Și de Ilinca n-ați mai avut nevoie.

ANA : Ba am avut...

IOȘIF (pentru sine) : ...Ca slugă.
ANA : ...dar nu mi-a mai îngăduit inima să facem acte. Taică-tu a tot stăruiț. Pînă la urmă, văzînd că nu mă-nduplecă, s-a lăsat păgubaș.
IOȘIF : Înceamnă că soră-mea, de aproape nouășpe ani, slujește la noi fără ca măcar să fi primit leafă !
ANA (aprigă) : Nu ți-e soră ! (Își revine.) Oricum, ne-am purtat cu ea ca și cînd ar fi fost. A făcut parte din familie ; cum era să-i dăm leafă ?
IOȘIF : V-o fi fost teamă să n-o jigniți, te pomenești ?
ANA : N-a existat să n-o așezăm cu noi la masă...
IOȘIF : Mai ales că mîncarea era gătită de mîinile ei.
ANA : Ai fi vrut s-o pun la icoană sau ce ? (Surd.) Nici la tine nu ține taică-tu atît cît ține la Ilinca. Azi dimineață se uita după ea, cum iese pe poartă, și numa' ce văd că-l podidesc lacrimile. Și ca să-l vezi pe Goace plîngînd e, he, e mare lucru !...
IOȘIF : Cînd fu cu cotele i-a făcut el pe mulți să plîngă și mai și...
ANA : Avea sarcină... Acuma-l întepenii dumnezeu la bufet...
IOȘIF : Cu țoiu de țuică-n față.
ANA : Sigur, în atîția ani și de-un cîine te legi, d-apoi d-un om ca Ilinca. Însă ce s-a-nîmplat cu el e prea din cale-afară.
IOȘIF : Ce tot spui acolo, mamă ?! Nu cumva-ți închipui...
ANA : Eu nu-mi închipui nimic. Dar lumea tot vorbește...
IOȘIF (aproape urlînd) : Ce vorbește lumea, ai ? Ce vorbește ?
ANA (aspră) : Ia seama ! (Răutate gratuită.) Sau nu cumva oi fi... gelos !
IOȘIF (parcă izbit în cap) : Mamă !
ANA : ...La cei nouășpezece ani ai tăi te-ndrăgostești pînă și de-un copac dară-mi-te de-o fată cum e floarea de trandafir ca Ilinca.
IOȘIF (aproape plîngînd) : Mamă, ce rău ți-a făcut nenorocita asta de-o murdărești așa ? A muncit pe brînci, aici, în casă. În timp ce dumneata făceai pe cucoana...
ANA : Sînt, Iosife, sînt...
IOȘIF : Ilinca avea grijă de noi toți...
ANA : Mai ales de taică-tu.
IOȘIF : Fiindcă și el se purta frumos cu ea...
ANA : Nu e omul care să se poarte frumos cu cineva fără vreun motiv special. Cred că și Ciuciuc a mirosit ceva de n-a mai vrut cu nici un chip s-o lase să stea la noi.
IOȘIF : Poate l-oi fi ajutat și dumneata să „mîroase”...
ANA : Uite că la treaba asta-mi sta mie gîndul.
IOȘIF : În orice caz, Ciuciuc n-o să piardă ocazia s-o mărite cu Trică.
ANA : Dacă nu se punea tat-tu împotriva o mărita de mult. Din pricina lui, biata de

ea a rămas față bătrînă. Să zică mersi dac-o mai lua-o acum cînd are douăzecișcinci bătuti pe multe, și, de, nu mai e nici (Ironică.) copila lu' tovarășu președinte Goace.
IOȘIF : Rea ești, mamă !
ANA : Iarba rea vitele n-o mîncîncă, de-ai crește cît îi e voia.
IOȘIF : Of, doamne, doamne !...
ANA : Ești prea mic să pricepi rostul la toate. (Repetă scena cu inclul.)
IOȘIF : Ai dreptate, mamă. De pildă nu pricepe ce caută inelul ăla pe mîna dumitale. Știu că tata i l-a dat, în dar, Ilincăi. Cum de te-a lăsat sufletul să i-l iei ?
ANA : Nu i-am luat nimic. Și-l uită. Văd însă că mi se potrivește de minune...
IOȘIF : Dar nu înțelegi că-i al ei ?
ANA : De ce ? E cumpărat cu banii bărbatului meu. (Invidie prost disimulată.) Mie, niciodată nu i-a trecut prin minte să-mi facă un astfel de dar.
IOȘIF (interzis) : Mamă, pe cuvîntul meu, parcă ești clădită din beton armat.
ANA : Cînd o să suferi atîta cît am suferit eu, în aști nouășpezece ani, atunci să vorbești...
IOȘIF : Dacă ai avut cea mai mică bănuială cum că tata nu se poartă cinstit față de dumneata, pentru ce n-ai discutat cu el de la obraz ?
ANA : Am încercat de mai multe ori. Prima dată într-o noapte. Tu erai mic. Dormeam. L-am întrebat „Andrei, din ce ți se trage ție dragostea asta atît de aprigă pentru Ilinca ?”
IOȘIF : Și el ?
ANA : S-a ridicat, fără un cuvînt, și-a apucat securea de după ușă. Am simțit că o să mă omoare. Te-am luat în brațe. Nici măcar n-ai deschis ochii. „Încăi fă-ne de petrecanie la amîndoi”, i-am zis...
IOȘIF : Mulțumesc pentru-așa onoare. Acum aș fi plutit prin văzduh în chip de astronaut dumnezeiesc. Și cum am scăpat ?
ANA : Ce s-o fi petrecut cu el, greu de ghicit. L-am auzit doar „Să nu te mai aud niciodată rostind astfel de vorbe că te tai în bucățele de-ar fi să-nfund pușcăria pînă-n vecii-vecilor sau să-mi fac și mie seama”. De cîte ori încercam să-l trag de limbă m-amenința cu moartea. (Pentru sine.) Știa el ce știa...
IOȘIF : Cum s-ar zice astăzi a sunat ceasul eliberării pentru dumneata. (Oftează.) Iar pe mine mă lăsa singur, singur...
ANA : De tine-ți pare rău sau de ea ?
IOȘIF : De amîndoi.
ANA : V-o fi făcut farmece, și ție și lui taică-tu !
IOȘIF (pe gînduri) : Cînd o fi să mă îndrăgostesc numai de-o fată în stare să facă farmece-am să mă-ndrăgostesc.
ANA (zeflemea) : Întreabă-l pe Trică ce bine e.
IOȘIF (furios) : Păcat că nu sînt o leacă mai mare ; măiculiță ce i-aș mai rupe

oasele!... I-aș plăti-o cu vîrf și-ndesat acestui Trică.

ANA: Pentru ce să-i plătești, Iosife?

IOSIF: Pentru tot răul abătut asupra-ne.

ANA: La adunarea generală, cică el fu acuzatorul principal. De fapt, de la el au pornit toate și denunțul și... demascarea...

IOSIF: O să le dau eu de căpătii...

ANA: Taică-tu l-a cules de pe drumuri și l-a făcut om, iar dumnealui, cînd i-a venit la socoteală, s-a achitat de datorie. Lucrătură mare, ce mai încoa și-ncolo. Nu m-ar mira să aflu că și Ilinca e amestecată în vreun fel.

IOSIF: Asta n-o mai cred în ruptul capului. ANA: Prea se leagă unele de altele. (Se ridică.) Și zici că nu te repezi să vezi ce face?

IOSIF: Mi-e să n-o-ncasez. Mai bine-l lăsăm să fiarbă-n zeama lui pină-și revine.

ANA: Poate-o fi avînd nevoie de ajutor...

IOSIF: Te-ai gîndit cam prea tîrziu la ajutor, mamă. Mortul nu se mai scoală cu „vai, dragul meu, ce rău îmi pare c-ai murit“...

ANA: Nu pomeni de moarte. La urma-urmelor li s-a mai întimplat și altora ca el și n-au murit din asta.

IOSIF: Mamă, știi că ai dreptate! Dacă stai și judeci adînc, cum judec eu acum, statuile de felul lui Goace nu mor. Se prăbușesc. (Cu o mișcare largă arată curtea.) O să stringem molozul și-o să-l aruncăm departe. Iar curtea casei o să rămînă curată, curată. (Ana, cu un gest a neînțelegeri, oftează.)

ANA: Totuși, du-te și vezi ce face! (Poruncă.) Să nu-mi vii fără el, că-ți rup picioarele!...

IOSIF (concesiv): Bine, am să-l aduc. Am să-ți aduc statuia... (Își scoate bascul, îl aruncă în sus, îl prinde și iese fluierînd.)

(Rămasă singură, Ana își leagă trupul de parc-ar bocî peste un mormînt abia acoperit. După un răstimp apare Ilinca în așa fel încît să se vadă că n-a mers pe drum, ci prin grădini. Merge furișat, speriată. De braț îi atîrnă o boccea cu cîteva lucruri de îmbrăcăminte. Se oprește în capătul

scării și, dînd cu ochii de Ana, rămîne cîteva clipe descumpănită. Ana o privește fără să lase impresia că o observă, continuîndu-și legănatul.)

ILINCA (încet): Mă-ntorsei...

ANA (clipă de tăcere): Te chemă cineva, Ilincă? Te rugă cineva să te-ntorci? Poate Iosif sau poate Andrei?

ILINCA: Nici unul.

ANA: Tu nu știi că o poartă închisă-n urma ta greu se mai deschide?

ILINCA: Nu știam... Iartă-mă. (Se îndreaptă spre ieșire.)

ANA (strigă): Stai! (Ilinca se oprește fără să se întorcă.) Încotro?

ILINCA (dă din umeri): În lume. E destul de largă; m-o-ncăpea și pe mine...

ANA: Nu te duci la Ciuciuc?

ILINCA (hotărîtă): De-acolo plecai...

ANA: Și de-aici plecași azi dimineață...

ILINCA: Văzuși bine că fără vrerea mea.

ANA: Te bătu?

ILINCA: Nu-mi zise nici „dă-te mai încolo“.

ANA: Atunci?

ILINCA (încearcă să-și stăpînească plînsul): La prînz, cînd ne așezarăm la masă, veni și Trică, îl pofti și pe el și-ncepură să se laude cu povestea din adunarea generală; ce spuseră, ce dreasără, cum îl făcură pe taica una cu pămîntu... Simții așa, că se rupe ceva aici, în capu pieptului... Abia așteptai să rămîn singură și... Eh, m-oi duce. (Face cîțiva pași, se-ntoarce.) Aveți grijă de el... Și Iosif să fie un pic mai înțelegător, doar este copilul lui... copilul lui de-a de-văratelea. (Pleacă.)

ANA (cu un soi de disperare): Ilincă!

ILINCA (apare, mirată): Mă strigași?

ANA (îi face semn să urce): Fuga. Bagă-te repede în casă. Și nimeni, m-auzi? nimeni să nu dea cu ochii de tine că te... (Fără să vrea, matern.) că te omor... (O împinge cu forța în casă după care rămîne cîteva clipe încremenită ca o statuie. În timp ce lacrimile i se preling pe obraji, cu glas aproape sec.) Doamne, rău mai încurcași itele. Cine și cum o să le descurce?!

(Sfîrșitul părții I)

P A R T E A a II-a

TABLOUL 4

Decorul din tabloul precedent. Au mai trecut cîteva ceasuri. E noapte tîrziu. Trică și Ciuciuc vin pe uliță. Ciuciuc ține strins la subțioară un ciomag împodobit cu înflorituri cioplite.

CIUCIUC : O fi trecut de miezu nopții-m ?

TRICĂ : Nu s-auziră cocoșii.

CIUCIUC : Da n-ai ceas ?

TRICĂ : Cu întunericu-ăsta...

CIUCIUC : Așa e ; îți bagi și deșteale-n ochi... Și dacă n-o fi nici la Goace ?

TRICĂ : Numa aici poate fi ; unde-n altă parte !

CIUCIUC (se opresc amîndoi la poarta lui Goace) : **Strigăm ?**

TRICĂ : Să strigăm, cu toate că tare i-aș lua din somn, măcar să le trag o sperietură, să ude nițel așternutu sub ei.

CIUCIUC (strigă) : **Goace !** (Mică pauză.)

Trică, strigă și tu.

TRICĂ : Băi, domn Goace !

CIUCIUC (după cîteva clipe de așteptare) : Ai, or fi auzit sau se fac că nu ne-aud ?

TRICĂ : În burta boierilor nu știi ce zace.

CIUCIUC : Nici n-am vrut să știu vreodată, mă, Trică. Mie dă-mi o bucată de lemn ș-un cuțit sau o dăltiță ș-atuncea sînt și boier și dumnezeu și tot ce mi se năzare mie să fiu.

TRICĂ : Fiindcă te-ai născut cu har. De multe ori mă uitam la dumneata, fără să mă simți, cînd mestereai cite ceva. În mîinile dumitale orice rădăcină, orice așchie de copac parcă se face ființă vie. Nu degeaba. Vătășoia a facut pămîntul cum că ți-ai băgat în cîrd cu diavolii.

CIUCIUC : Și ce folos ?

TRICĂ : Adevărat ; tot Ciuciuc te chiamă.

CIUCIUC : Nu asta mă doare. Mă doare că sării de șaizeci de ani și toată viața nu-mi fu decît un lung șir de nădejdi fără-mplinire. (Cu nădub.) Ehe, de m-ar fi ascultat Goace ! Satul ar arăta azi ca un muzeu. Cît nu m-am rugat de el : „Dă-mi-l mă, mie, pe mină să-l împodobesc ca p-un ou de paște, așa cum îmi cîntă mie sufletul“... M-a trimes la atelier să dreg căruțe și butoaie.

TRICĂ : Prea te-ai lăsat și dumneatale ca boul pus la jug.

CIUCIUC : N-am avut încotro ; disciplina e disciplină. Dar visam la un sat cum altul nu mai e pe lume. Ne și plănuiam amîndoi, cum el o să-i aducă bogăție, iar eu frumusețe. Pînă l-am ales președinte. Apoi a uitat încetul cu încetul și de una și de alta. În schimb, tot încetul cu încetul s-a

învățat să stea călare peste grămadă și peste oameni. M-a mai și momit să-i dau fata. Și uite că rămăsei despuiat ca tufanul fără coajă și fără crengi.

TRICĂ : N-o lua chiar așa, doar nu ți-a fost Ilinca singurul copil.

CIUCIUC : Ailaltți și-au luat zborul carencotro. Nu știi de ce, dar pe ea o am la suflet, mai mult decît...

TRICĂ : Vorba e cum o găsim. Ne-ntinșerăm la povești și...

CIUCIUC : Să mai dăm o gură. (Strigă.) Goace !

TRICĂ : Băi domn' Goace ! (Pe după colțul pridvorului apare Ana care, după ce-i privește puțin, se retrage tiptil, neobservată.)

CIUCIUC : Hm, să nu fie nimeni acasă !

TRICĂ : Eu zic să dăm buzna peste ei.

CIUCIUC : Nu face. (Pe uliță vin Goace și Iosif. Tinărul îl sprijină pe bătrîn, care merge greu.)

IOSIF : Copăcel, tată, copăcel.

GOACE : Mi-o spui cu gura plină, Iosife. Îți cresc pipota c-ajunsei la cheremu' tău, să mă sprijin de tine. (Se îndreaptă.) N'am nevoie mă, de ajutorul tău ; de-al nimănu n-am nevoie...

IOSIF : Din întîmplare îți sînt fecior, tată, așa că...

GOACE : Zău că ai dreptate. „din întîmplare“. (Îi vede pe Ciuciuc și Trică fără să-i recunoască de la început.) Aștia-or fi de pe lumea-ailaltă de mă caută-n puterea nopții ? Nu știi că Andrei Goace e una cu praful drumului pe care-l calci în picioare ?

IOSIF : Și dacă sînt din cei care ți-au rămas credincioși ?

GOACE : Credincioși ! Mie ! (Ride.) Pînă și șeptelul de animale mi-a întors spatele. (Lui Trică și Ciuciuc, de la distanță.) Ori-cine-ați fi, plecați din fața porții mele și lăsați orice speranță.

TRICĂ (incet lui Ciuciuc) : Dacă ne ia pe popește înseamnă că e beat turtă.

CIUCIUC (idem) : Și mie-mi pare.

GOACE (apropiindu-se) : Ei, nu vă vedeți odată de drum, vreți să chem paza obștească ?

IOSIF : Știi cine sînt ? Trică și cu nea Ciuciuc !...

GOACE (voce gutuită de furie): Ce face! (Se reprimă. Bucurie prefăcută.) Va să zică voi erați! Prietenii mei cei mai apropiați! Leacul pe care să-l presar peste rănilile mele! Da' poftiți înăuntru; nu se cade să stați la poartă ca niște coate goale.

CIUCIUC (ușor intimidat): Stai să vezi... IOSIF (revoltat): Tată, ești chiar atât de beat?...

GOACE (nu-l ia în seamă pe Iosif): Ce să văd, Ciuciu, ce să văd că nu e un strop de lumină! Întii s-aprindem becu-ăla (Arată lampa de deasupra mesei.) ...și-apoi om vedea cu totii. Intrați, nu vă sfițiți.

TRICĂ (bătăios): Îți atrag atenția că noi nu venim aici puși pe glumă.

GOACE: Trică, tu, ar fi cazul să mă cunoști mai bine. Am glumit eu vreodată cu cineva din satul ăsta?

TRICĂ: Așa e, nu-mi amintesc.

GOACE: Ei vezi? Iosife, dă-mi o mână de ajutor. (Îi împinge pe Ciuciu și pe Trică în curte aproape cu forța. Iosif, fără să înțeleagă intențiile tatălui său, îl ajută, totuși.) Ușor să nu vă-mpiedicați. (Urcă scările, Trică și Ciuciu fără voie, și se opresc în dreptul mesei din pridvor.) Buun. Acum să aprindem lumina, să ne vedem la față. (Învirtește de comutator.) Așa. Luați loc! (Îi apasă pe umeri silindu-i să se așeze pe scaune. Ciuciu și Trică, uimiți la culme, fără să vrea, îi fac pe plac.)

IOSIF: Tată, am dreptul să aflu și eu ce-ai de gând cu ei?

GOACE: A afla nu e dreptul oricui... Dar tot o să aflu. De-o pildă, că-i vreau de musafiri. Ai mai de onoare musafiri care mi-au pășit vreodată pragul. Să petrec și să mă-nveselesc cu ei pînă s-o crăpa de ziuă.

CIUCIUC (împăciuitor): Mă Goace, fi cu scaun la cap, mă omule! Cui îi arde de petrecut! Asta e vreme de petrecut?

TRICĂ (otărit): Noi cu alte treburi venim, nu să chefulim cu dumneata... (Dă să se ridice.)

GOACE (îl apasă la loc): De cînd erai ca Iosif al meu tot năraș pe știu. M-am orientat bine cînd și-am încredințat o sarcină de răspundere. (Subliniat.) Vizitiu la șaretă președintelui. Ce face Murgu, mai șchioapătă?

TRICĂ: Nițel.

GOACE: Să-l păzești ca pe ochii din cap. E de rasa raselor; un vagon de griu m-a costat.

TRICĂ: Pe cooperativă a costat-o.

GOACE (surd): Nu-i la mine-n grajd, e la cooperativă. (Zîmbește.) Dar nu așa se-ncepe un chef, nu sinteți de părere? Iosife, dă fuga și scoal-o pe maică-ta. La anii ei, somnu' lung înseamnă scurtare de zile.

IOSIF: Nici nu mă gîndesc.

GOACE: Nu să gîndești îți cer, ci să execuți un ordin. E de-ajuns să gîndesc eu pentru voi. Hai, dă fuga...

IOSIF: Spusei că nu, nu rămîne.

CIUCIUC: Mă Andrei...

GOACE (strigă): Ană!

IOSIF (strigă): Tată!

GOACE (mai tare): Ană!

ANA (vine îmbrăcată în negrul știut): Mă chemași?

GOACE (lui Ciuciu și Trică): Îmbrăcată în uniformă își așteaptă domnul și stăpînul. (Anei.) Fuseși la cimitir, jeluși morții? Nu-i plînge; ei și-au găsit împărăția mult rivnită.

ANA (aproape tandră): Pentru ce mă chemași?

IOSIF: I-o fi turnat Pupărețu ceva prafuri în băutura...

GOACE: M-am hotărît să pun în aplicare una din învățăturile clasicilor pe care-o cam uitasem; anume legătura cu masele. Ană, ce-ar fi să trîntești o mămăligă sau te pomenești c-ai uitat cum se mestecă o mămăligă?...

ANA: Mămăligă la cumpăna nopții!

GOACE: Mămăliga se mănîncă oricînd numa să fie...

ANA: ...Avem pîine albă, gata făcută.

GOACE: Ai și tu dreptate, nevastă, cînd nu e mămăligă la ndemină te chinuși și cu franzelă. Atunci pune pe masă tot ce găsești mai bun. Iar tu, Iosife, umblă la butoiușul ăla, îl știi, de care v-am interzis să v-atingeți. Umple-o oală cît mai încăpătoare să nu faci drumuri prea dese. Da' rapid că ne ia ziua. (Ana și Iosif, total nedumeriți, ies. Se așază, își frecă minile.) La orice, dar să cinstesc un pahar de vin cu voi, nu mă așteptam.

TRICĂ (în gardă): Nici noi.

CIUCIUC (acceptînd situația): Acum foșapte ani s-a mai întîmplat...

GOACE (cu gîndurile aiurea): Ce zici?

CIUCIUC: Că acum foșapte ani s-a mai întîmplat, cînd fuseși decorat, să faci cinste.

GOACE: A, da. (Își amintește de ceva, ride domol.)

CIUCIUC (zîmbind): Ce-ți veni?

GOACE: Ce să-mi vină! Hazu dracului, mă, Ciuciu. Cu ai care mi-au dat medalia atunci, n-am apucat să beau. În schimb, cu voi doi, care mă-npinserăți în groapă, uite c-o s-o fac Iată. Nu-i de ris? (Ride.)

TRICĂ: Nu zău, tovarășe Goace, ce chichirez are tot bilciu ăsta? (Vrea să se ridice.)

GOACE (îl trage la loc): Iar îți muști zăbala, mă... „Murgule!” Știi, citeodată, aproape că nu mai puteam face deosebirea care-i Murgu și care-i Trică. Parcă vă amestecați amîndoi într-o singură făptură. Ei, ce zici tu de asta?

TRICĂ: Norocu' meu că n-ai avut la șaretă înhămat un măgar. (Ana intră și pune pe masă, cam în silă, un platou cu diferite gustări.)

GOACE (după ce o urmărește pe Ana cu privirea): Mda, mai ales că nu ducem lipsă...

ANA (crezînd c a ei s e adresează): Nu e ti mulţumit cu ce-ai adusei ?

GOACE : Nu,  i răspundeam lui Trică la o chestie cu... măgarii. (Vine  i Iosif cu o oală. O pune pe masă împreună cu trei pahare.) Iosife, de ce numa trei pahare, băiatul tatii ?

IOSIF (imbufnat) : Eu nu beau.

ANA : Iosif mie nu-mi arde.

GOACE (ameninţator) : Ba o să vă ardă la amindoi, că de nu, vă beau eu singele. Vi-l sorb picătură cu picătură. Stai jos, An . (Ana se supune.) Iosife, mai adu pahare. Glonţ. (Iosif iese grăbit.) Pină una-alta să luăm cite-o gustare, să croim p rtie la vin. (Ezit nd, Ciuciuc se serve te.) Trică, te  tiim mai înfipt.  nv   de la mine : cât poţi. m ninc  de la alţii. M ninc , băiatule,  i f i-i să creadă că tot tu le faci lor o favoare. Asta e marea artă a vieţii.

TRICĂ : Apoi de, dumneata ai urmat  coala de președintii, mai f cu i o  coal  de un an... (Se serve te.)

GOACE : ...de  ase luni.

TRICĂ : Tot e ceva ; ai capu' burdu it de-nv  tur . Pe când eu ce să  nv   tot la coada calului ? A a că am rămas la categoria „cooperator simplu“.

CIUCIUC : Intocmai ca mine, Trică.

TRICĂ : De schimbati, nici vorbă că se mai poate. Prea ni s-au întărit doagele c p t inii să mai pătrundă ceva nou printre ele.

CIUCIUC : Exact la fel  i eu... (Intră Iosif cu paharele.)

GOACE (lui Trică) :  ti lipse te stofa. (Lui Iosif.)  ezi.

TRICĂ : Nu zic ba, mi-o fi lipsind.

GOACE (umpl nd paharele) : A a că n-ai de ce-i invidia p- i care r zbesc...

TRICĂ : Mai ales c nd cad...

ANA : Nu uita că  ezi la masa lui...

TRICĂ : M  obligă...

GOACE : Dea dumnezeu tot de obligaţii d-astea să ai parte.  i-o urez sincer... Să ciocnim. (Face semn din cap Anei  i lui Iosif să ia  i ei paharele.) Noroc !

CIUCIUC : Noroc, Goace ! (Ciocnesc unii cu alţii, fără plăcere, beau. Ana abia  i udă buzele.) Acuma pot să  i-o zic : m-a durut grozav c nd te-ai îndepărtat de mine.

GOACE : Eu, ce să spun, n-am avut timp pentru dureri. Tu ai o fire de artist... (Umple paharele, beau.)

CIUCIUC (visător) : Dacă m-ai fi lăsat, M mulenii ar arăta, azi, ca un o împodobit de Pa te. Muzeu făceam satu'...

GOACE : Marafeturi artistice ne mai lipseau ; n-aveam noi belele-n spinare c t nu puteam duce...

CIUCIUC : Uite că acuma li se vede lipsa.

GOACE : Eu, personal, nu le-o văd. ( l prive te lung pe Trică.) E ti mulţumit, Trică ?

TRICĂ (destindere aparentă) : De vin ? Cu ăsta cred că se-mp rt  te la Patriarhie.

IOSIF : Face pe prostul, tată.

GOACE (răstit) :  chide gura, Iosife.

ANA (presimţ nd furtuna) : M- ş duce să

mă culc, pic de somn. (D  să se ridice.) GOACE : Nu  i-e nici un somn. Stai aci l ng  bărbatul tău, a a cum scrie la sfinta scriptură. Azi diminea  se  tinu adunare generală. Acuma  inem  i noi una, a a, mai între noi, mai în familie cum s-ar zice. Unde mai pui că vă dau  i de băut... Nn-mi r spunse i la-ntrebare, Trică ? !

CIUCIUC : N-ar fi mai cuminte să bem, dacă tot ne-apuc r m de băutură ?

TRICĂ (lui Goace) : Mai întii l mure te-mă, ce anume întrebare ?

GOACE : Acuma parcă-mi vine să zic  i eu ca fi-miu că faci pe prostu...

TRICĂ : Mai adineori mă v etam că la coada calului n-ajungi altceva...

GOACE :  i de-ai a mi-ai dat mie la cap ? Să scapi de coada calului ? Să te ridici ? Frumoasă cale  i-ai ales, flăcăule...

TRICĂ (iritare cresc nd ) : Noi discutăm de prostie nu de ridicat.  i nu  i-am dat la cap ; am spus secretarului de partid ce mi s-a părut mie necurat la mijloc ; doar at ta.  n rest au hotărit oamenii...

GOACE : Chiar  i s-a părut necurat ?

TRICĂ : Avutul cooperativei în bătătura dumitale, categoric că mi s-a părut necurat.

GOACE : C teva sc nduri de stejar !...

CIUCIUC : Goace, nu-l minia pe dumnezeu. Dacă nu le vedeam, nu le vedeam  i gata. Da le-ai trimes în bătătura mea să mă bagi  i pe mine la apă  i le-am văzut. Păi tu fanii din care le tăiaseră cred c-aveau două sute de ani.

GOACE :  ie- i vine r ndu ni el mai încolo. Deocamdată să mă lămuresc cu Trică.

IOSIF : Eu a  lămuri-o altfel cu dumnealui.

GOACE : Taci !

ANA (speriată) : Nu care cumva să...

GOACE : Taci  i tu !

CIUCIUC : Pină vă l muri ti voi eu pot să mai beau ?

GOACE : C t  i-e pofta. ( i toarnă.)

TRICĂ : C nstii să fiu,  i eu am de g nd să- i urmez sfatu'. Vreau să te beau, tovar se pre e... ptiu, coane Goace, de să- i las toate butoaiele uscate.

GOACE : N-ai tu at ta burtă. De ce mă ur sti ? Eu asta vreau să aflu de la tine.

TRICĂ (mirat la culme) : Eu să te urăsc pe dumneata ?  i de ce te- ş fi ur t ? Că erai pre edinte  i eu nu eram ? Nici nu mi-a trecut, vreodată, prin minte că a  ptea fi.

GOACE (ironic) : Nu cumva con ştiinţa te-îndemnat să umbli cu turnătorii ?

TRICĂ : Cu sesizări. E mai frumos cuv ntu „sesizări“. (Se g nde te.)  tii că ai dreptate ? Chiar dumneaei, con ştiinţa, m-a-îndemnat.

GOACE (tot ironic) : O cuno şti de mult ?

TRICĂ (bea) : De când eram at tica. (A-rată.) C nd fu să moară tata mă chemă la c p t i  i-mi zise : „B , Trică, eu avere n-am să- i las c-o dădui la colectiv ; da tu să ai con ştiinţa că ea te trece  i prin foc  i prin apă“. „Ce e aia con ştiinţa, tată ?“  l întreb, că eram, de, at tica. „Lasă, zice, c-o să afli

o să mă crești. Iar dacă n-o să m-ascuți o să mă prefac în strigoi și-o să viu noaptea la fereastră, și-o să te bag în sperietă!"

GOACE : Și ?

TRICĂ : A cerut o litră de țuică da n-a mai apucat s-o bea c-a dat ochii peste cap. (Iosif cu Ana rid.)

CIUCIUC (admirativ) : Io-te-al dracului Piscuț, fie-i țărina ușoară !

TRICĂ : Nu m-oi fi crezînd ?

GOACE : Ba te cred, Trică, te cred. Parc-o văd pe madam conștiința stîndu-ți pe umăr și șoptindu-ți la ureche : „Trică, fi cu ochii pe Goace și pîndește-i orice mișcare“.

TRICĂ (se pocnește cu palmele de genunchi) : Să n-apuc să mă ridic de-aici dacă nu s-a nîtmplat chiar așa ! Cînd mă puneai să-narc șareta cu lubenițe și să ți le-aduc acasă, sau cu strugurii ai mai dolofani, ori cu găinile ale mai ouătoare simțeam cum îmi sîngeră inima. Parc-auzeam singele cum face pic, pic, în coșu pieptului...

CIUCIUC : Așa am auzit eu cînd m-am pomenit cu scîndurile la mine-n bătătură...

GOACE (cu năduf) : Pă cite văd a dat boala auzului în voi.

TRICĂ : Cînd te așteptam ceasuri în șir pînă terminai ședințele de producție pe care le țineai în fundu crămii, cu tovarășii de pe la raion sau, mai încoă, de pe la județ, mă tot plănuiam cu Murgu, că mnealui aveam curaj să-i zic cu vorbă tare, că ce să fac ? Să te dau în gît ? E președinte. Dacă el n-o lua din grămadă, apoi cin'să ia ? Un pirlit de vizitiu ca mine sau un palmaș de rînd ? Noi trebuie s-avem conștiința-ntreagă că sîntem din mase și de, masele hotărâsc totul. Așa ne-nvăța un tovarăș propagandist... Pe de altă parte tot eu : păi dacă îl urmăm cu toții pe Goace, că-n gînd îți ziceam simplu, Goace, și ciugulim cite un bob unde-ajungem ? Nu s-alege prafu ? Că socialismu nu se construiește așa (își desface brațele în lături), ci așa (își adună brațele), adică adunînd, chivernisînd. (Jignit, lui Iosif, care ride.) Iosife, nu-i păcat de vinu-ăsta să ți-l vărs în cap ? Ba mai fac și oala țândări, pe deasupra, de dovleacu tău... !

CIUCIUC : Nu-l lua-n seamă. Zi-i mai departe că le potrivești de minune.

GOACE : Așa potriveală...

TRICĂ : Multe nu mai am. Cu scîndurile s-a umplut paharu. Cînd am văzut-o și p-asta mi-am zis din nou : pînă aici, parcă lua din avutu' obțesc mai cu țiriita, acum începe să taie hălci întregi. E cazul să punem stop... Și s-a pus stop. (Bea.)

GOACE : Iar tu, Ciuciuc ?

CIUCIUC : Iar eu ce, Goace !

GOACE (amenințător, dar zîmbind) : Să te trag de limbă, să ți-o zmulg cu rădăcină cu tot ?

CIUCIUC (precipitat) : Cu mine treaba s-a făcut cit ai zice pește. M-am împiedicat de „corpu delict“ în bătătură, fără să mă fi știut nici cu atîtca vinovat, am țîșnit ca din

pușcă și drept la postu de miliție m-am oprit. De rest s-a ocupat ciinele. Are-un ciine fi-i-ar nasu-al dracului !...

GOACE (batjocoritor) : Artistule...

CIUCIUC : Da ce, artiștii n-au voie să le fie frică ?

IOSIF (fierbe) : Mă tată, fi mai rabzi mult !

ANA : Andrei, n-a mai rămas în tine picătură de autoritate ! (Discret, lustruiește inelul ca în tabloul I.)

GOACE : I-am poftit la petrecere, e lucru sfînt. (Mai mult pentru sine.) Din pomana mortului întii groparii se-nfruptă... Dacă-nțeleg bine, în noaptea asta-mi dați tîrcoale doar-doar m-oți mai dibui cu ceva ?

CIUCIUC : Ne, n-o ghiciși. Pe fii-mea o căutam...

GOACE (sfîrșit, abia-și stăpînește tremurul glasului) : Pe Ilina ? Unde-i Ilina ?

TRICĂ (încruntat) : Acuma-ți veni dumitale rîndu să faci pe prostu' ?

GOACE (nu-i dă atenție) : Ciuciuc, n-o luași tu azi dimineață de la mine, că de-atunci rămăsei neom ?

CIUCIUC : O luai, da, cam după prînz, parcă o-nghiți pămîntu. Scotocirăm peste tot, întrebărăm, nimic. Cînd văzurăm că nu e și nu e, venirăm încoace, crezînd c-o fi tras tot la vadu-ăl vechi.

GOACE (îl privește neîncrezător) : La mine ce să mai caute ! A plecat, dus-a fost, pentru totdeauna. (O observă pe Ana lustruindu-și inelul și se cutremură, dar se stăpînește.) Ană, ce cauți inelul Ilincăi pe mîna ta ?

ANA (își ascunde mîna. Încurcată) : Și-l uită. Vrusei să-l încerc și eu.

GOACE (scrișnind) : Scoate-l imediat. (Ana se supune și i-l întinde aproape plîngînd.) Ia-l, Ciuciuc. (Zîmbind forțat.) Să i-l dai. CIUCIUC (admirativ) : Că frumos mai e ! (Îl examinează în bătaia luminii.)

TRICĂ (fudul) : Și pe mine mă țin curelele să-i cumpăr așa ceva.

GOACE (chipurile bine dispus) : Ți se scurg ochii după ea, ai, oțule !

TRICĂ (prins) : Mă usuc deampicioarele. (Oftînd.) Din pricina ei am ajuns flăcău tomnatic. De cînd mă tot rog de dumneata, și-n genunchi m-am tîrît să mi-o dai. Ar fi avut acum o poală de copii.

GOACE (ironic subțire) : Grozavă ocazie-a scăpat. Și eu, mai știi, poate-ași fi avut un dușman mai puțin. Să-ți spun drept, n-am socotit-o de nasu'tău. Cu Ciuciuc sînt convinș c-o să cazi la-nvoială.

CIUCIUC : Ori cu el, ori cu altu, de măritat musai să se mărite.

IOSIF : Ai mai scăpat, odată, de ea, nea Ciuciuc ; de ce n-ai scăpa și-a doua oară ?

GOACE : Un cuvînt de mai scoți rup cureaua pe spinarea ta... Du-te mai bine și adu să le-arăt și lor pușca de vînătoare. O bijuterie, nu alta. Hai, du-te. M-a costat o groază de parale. (Iosif iese.)

TRICĂ : Dacă știai ce te-așteaptă țiți păstrai banii-n buzunar.

GOACE : Măcar am ce vinde la un caz de nevoie.

ANA (pizmoasă) : Cu tine și cu Ilinca întotdeauna ai fost darnic.

GOACE : Ce vrei, pe ea și pe Goace i-am iubit cel mai mult.

ANA : Barim nu mi-o spune de la obraz.

GOACE (o privește cu milă) : Noaptea asta, Ană, o să-ți spun eu multe de la obraz. O dată și odată trebuia să se întâmple.

IOSIF (pe intrare) : Ai grijă că e-ncărcată. (Îi dă pușca, se așază.)

GOACE, Știu. E o teorie a mea mai veche : pușca să nu stea niciodată cu țeava goală. Vă place ? E nouă-nouă. (Ciuciuc și Trică o iau și o admiră.)

CIUCIUC : Chiar că te-o fi costat o grămadă de parole !

TRICĂ : Face.

(Goace ia pușca de la Trică, ridică coașele ca din întâmplare, și, brusc, se ridică în picioare. Cu țeava îndreptată spre cei doi, care rămân stane de piatră.)

ANA (își înăbușe un țipăt) : Andrei, nu intra în păcat !

IOSIF : Tată, aruncă pușca ; vezi că nu joci într-un film american. Le-nmuim oasele cu parul, e mai sănătos.

GOACE (lui Trică și Ciuciuc) : Să mai schimbăm cîntecu'. Și pasărea și-l schimbă uneori...

TRICĂ : Și ce ți-ar dori sufletu' să cîntăm ! Dumneata, pă cite observ, ne-ai cînta un „doamne miluiește“.

CIUCIUC (dintr-o smucitură își desface cămașa la piept) : Trage, Goace, încai să mor de mîna ta. Poc, poc și gata !...

GOACE : Trag ! Și cu tunu trag în voi amîndoi dacă nu-mi spuneți ce făcureți cu Ilinca. Unde este ?

CIUCIUC : Dacă știam mai stam aici, la masă, cu tine, să petrecem și să ni se facă păru măciucă ?

TRICĂ : Să n-o pați. Vinatu' e interzis, bağă de seamă.

GOACE : Niște lighioane ca voi oricînd merită să fie vîinate.

ANA (plinge) : De ce-oi fi blestemată să n-am nici noaptea un strop de tihnă ?

IOSIF : Așa se întîmplă, mamă, în casele mari.

GOACE : Mai aștept mult ?

CIUCIUC : Și pînă poimarti. De un' s-o scot eu, acum, pe Ilinca ?

TRICĂ : Mă, nea Ciuciuc, nu vezi că vrea să ne plătească datoria cu scindurile și demascarea ? Asta-i dedesubtul. Sau o face pe glumețul...

GOACE : Bine, Trică, o să simți tu, în clipa asta, ce glume știe Goace să facă, la o adică. (Îi ocheste.)

ANA (tipă) : Stai ! Nu trage, mai rabdă puțin. (Iese în fugă.)

CIUCIUC (tremurînd) : S-o fi dus s-aducă securia. Trică, aștia pînă dimineață ne și ciopîrțesc și ne-aruncă-n groapa cu var.

GOACE : Nici cînele milițianului n-o să vă afle urma

TRICĂ (bravînd) : Ce i-o fi mami, i-o fi și tatii. De ce n-am mai bea ! (Își toarnă.)

IOSIF : Îți mai trecu' din vitejie, nu-i așa ?

TRICĂ : Chestie de tactică.

CIUCIUC : Rău ajunsese, mă Goace, mă ; să te ații cu pușca la oameni !

GOACE : Cînd te trezești încolțit... (Apare Ana care o aduce pe Ilinca aproape pe sus.)

ILINCA (pe jumătate adormită, în cămașa de noapte) : Pentru ce mă sculași ?

GOACE (aruncă pușca) : Ilinca !

CIUCIUC : Fetita mea !

TRICĂ (lui Ciuciuc) : Cînd îți spuneam eu să dăm buzna...

IOSIF : Mamă, nu știai că sechestrul de persoane se pedepsește ?

ANA : A venit de bună voie. A-nceput să plîngă cum că dacă n-o primesc îndărăt se duce-n lume. S-o fi alungat ? (O așază pe scaun, se așază și ea.)

IOSIF (fericit) : Nu măicuță, mai degrabă mă alungi pe mine.

TRICĂ : Ei domnu Goace, ce cîntec mai cîntăm ?

GOACE : Bea și taci.

ILINCA : Tot nu înțeleg ce se întîmplă...

CIUCIUC : De pe la miezu nopții ne tot chinuim să înțelegem și nu-i dăm de fir.

GOACE (golește un pahar pe nerăsuflate) : Torn în mine de azi de dimineață și parcă sînt căptușit cu ciment ; nu se lipește neam. Prima dată, în viața mea, cînd mi-am dorit să mă îmbăt, să nu mai știu de nimeni și de nimic. Tu ai pățit vreodată așa ceva, Ciuciuc ?

CIUCIUC : O dată. Cînd îmi muri muierea...

GOACE (cald) : Ți-o mai aduci aminte ?

CIUCIUC : Uneori, parc-o văd, așa ca prin ceață.

ANA (ușoară învidie) : Frumoasă mai era Sabina ! Ca o zînă din basme.

CIUCIUC : Frumoasă. Ilinca îi seamănă. Bea și tu Ilincă, la mine-acasă n-o să ai parte de vin dintr-ăsta și nici de alte bunătațuri domnești.

GOACE : Aici e casa ei. Nu mai pleacă nicăieri de-aici, n-o mai dau nimănu.

TRICĂ : Mi se pare mie sau o luăm de la început. (Întinde mîna și înhață pușca.)

ANA (disperată) : Ce tot aveți cu pușca aia, mîncă-o-ar rugina s-o mănînce...

IOSIF (cîntă) : „Sînt soldat și călăreț m-a făcut mama isteț“. (Scoate din buzunar două cartușe. Lui Trică.) Cînd ai nevoie de ele să mi le ceri.

GOACE (parcă mirat) : Zi-i, Iosife, puteam să tot împușc la ei, ai ?

IOSIF : N-ai stofă de criminal, tată. E, he, pentru așa ceva îți trebuie calități, nu glumă. (Îi dă gloanțele.) Ia-le. Jucăriile astea nu-s de mine.

TRICĂ (lui Goace, arătînd pușca) : Vindemi-o mie. Acum, că nu mai ești șef, nu-ți mai șade bine cu pușca.

GOACE : Ți ghicesc ambiția : să te fudu-lești prin sat cu pușca pe umăr și cu Ilinca de braț. Nu-s de nasu'tău, nici una nici alta, flăcăule... (Cîntărește cartușele-n palmă și le viră-n buzunar.)

ILINCA : Petreceți cu adevărat ori vă cerțați de-adevăratele ?

TRICĂ : Tu cum vrei să fie ?

ILINCA : Liniște, să dorm. Și să am un vis frumos din care să nu mă mai trezesc nici-odată.

ANA : Vrei prea mult, Ilincă.

CIUCIUC : Cînd vrei mult e rău, cînd vrei puțin iar e rău. Cum dracu să le potrivești ? (Aproape tragic.) M-am rugat de Goace : „Mă, dă-mi mie satu' pe mină...”

GOACE : Să-l împodobești ca pe un ou de Paște...

CIUCIUC : De ce nu m-ai lăsat ? Pentru ce mi-ai legat mîinile cu bună știință ? (Cu exaltare crescîndă.) Pusesem ochii pe toți tufanii creșcuți pe marginea drumurilor. Tufani de-o vîrstă cu satu'. Și visam să-i retez așa, cam la doi stînjini de la pămînt și să-i cioplesc. Să-i prefac în statui. În statui cu rădăcină adîncă, adîncă pe care nici o vijelie să nu le poată zmulge și răsturna. Și mai visam, la marginile satului, două porți înalte cît turla bisericii în fața cărora orice străin să simtă nevoia să se lase în genunchi. Și viața mea ar fi fost împlinită, ar fi avut un chichirez, pe cînd așa... (Dă din cap cu amărăciune.)

GOACE (impresionat la fel ca și ceilalți) : De bă, n-a fost să fie.

IOSIF : Ce ușor îți vine, tată, să spui : „De bă, n-a fost să fie“ ! N-ai avut urechi să-l auzi ?...

GOACE (mai mult sieși, surd) : Doi oameni orbiti de-o pasiune mare nu se aud unu' pe altu', Iosife. Vorbesc între ei ca surzii și nu se înțeleg... Eram amîndoi tineri, cam așa cum e Trică. Și ne-nchipuiam că ne stă în putință să ridicăm pămîntu c-o mină și să-l virim în sin. El se visa cîntînd în ființa lemnului cum cîntă ciocîrlia în faptu dimineții (Pătîmas) iar eu... eu visam puterea. CIUCIUC (înflorat) : Puterea, zici !?

GOACE : Mm. Tu visai să faci din lemn ce vroiai, eu visam să fac din om ce vroiam. IOSIF (revoltat) : Bine mă, tată, după dumneata omul e lemn ?

TRICĂ : De, vrabia mălai visează...

GOACE (parcă nu-i aude, către Ciuciuc) : Numa' la gîndu că cineva mi-ar fi fost deopotrivă sîngeram. Și-n tine vedeam un astfel de potrivnic. De-asta n-am putut să te-nțeleg. Fiindcă n-am vrut... Mult rău îți-am căsunat, mă, Ciuciuc. Acum nu mai are rost să tac.

CIUCIUC : Da nici să mi le spui nu mai are rost, Goace. Sîntem bătrîni ; să dregem ce s-a stricat e prea tîrziu...

GOACE : Te invidiam și te uram din adîncul sufletului...

CIUCIUC (mirat la culme) : Prostu' de mine ! Eu mi te credeam prieten !...

GOACE : ...Te invidiam pentru daru' cu care te vedeam înzestrat.

CIUCIUC (solemn) : Daru' ăsta e de la dumnezeu.

GOACE (încet) : Și te uram pentru...

CIUCIUC : Pentru ce mă urai, Goace !?

GOACE (încet) : Pentru Sabina. (Ceilalți tresar surprinși, în afară de Ana, care stă nemîșcată, fără să-l privească.)

CIUCIUC (simplitate) : Că o iubeai aveam eu o presimțire. Ce n-am îndrăznit să te întreb este de ce n-ai încercat, măcar, s-o ceri de nevastă ?

GOACE : Din cauza lui taică-su ; primise condamnarea aia și-mi era frică...

IOSIF : Să nu scapi puterea din mînă ?

TRICĂ : Sigur, e clar, să nu i se zguduie dosaru.

GOACE : Cam așa ceva.

ILINCA (cu ochii mari) : Mi-ai fi, acuma, tată cu adevărat ?...

GOACE (abia șoptit) : Ți și sînt, Ilincă.

CIUCIUC (surd) : Goace, măsoară-ți vorbele !

IOSIF (vesel) : Faptu' contează, nea Ciuciuc, nu vorbele. (Se cutremură.) Mamă, și dumneatale ce gînduri idioate îți treceau prin minte ! (Sare în picioare, copilăros.) Deci am o soră ? Cui să-i mulțumesc ? Lui nea Ciuciuc pentru lipsă de vigilență ? Tatei pentru inițiativă creatoare ? E, domn Trică, acuma o să stai de vorbă cu mandea Carcalete. O să te pun la niște probe ca pe Harap Alb, ca s-o meriți. (Arată spre Ilinca.)

TRICĂ (rîde fericit) : Să mă pui mă, Iosife ! Să fii tu-al dracului cu osu' tău de n-o să mă pui.

GOACE (Anei, care sta tot cu capul în jos, cu milă) : Te doare tare ?

ANA (îl privește lung, la rîndu-i cu milă) : Dacă mă doare ? Hm, mi-a trecut de mult, Andrei. La început m-a durut. Apoi, încetul cu încetul, mi-a trecut.

GOACE : Știi ? !

ANA (simplitate) : Știam.

IOSIF (Ilincăi) : Asta lovitură de teatru, soră-meo !

TRICĂ : Bietu nea Ciuciuc ! Pentru el nu e de teatru, e adevărată. Și încă ce lovitură !...

CIUCIUC (aproape plîngînd) : Așa mi-a fost dat mie să nu am parte de nimic în viață. (Lui Goace, cu obidă.) M-ai batjocorit, nu ți-a fost de-ajuns ; mi-ai călcat în picioare ce simțeam eu mai sfînt în mine, nu ți-a fost de-ajuns ; ai mai vrut să mă și zdrobești, cu totul, făcîndu-mă părtaș la un furt, de care nici habar nu aveam. Sînt eu vinovat cu ceva fiindcă am iubit o femeie frumoasă, or că m-a dăruit dumnezeu cu har ? GOACE : Așa a fost să fie. Nici eu nu mă socotesc vinovat pentru dragostea purtată Sabineii.

IOSIF : (la început pe un ton glumeț, apoi din ce în ce mai grav) : Tată, ia fă-ți un pic de autocritică, măcar să-i afli gustul, că pînă acum te specializaseși numai în critică... Eu.

în dragostele dumitale nu mă amestec; e treaba mamei să te judece ca pe hoții de cai, dacă o mai interesează subiectul... Parcă nu te-aș condamna prea aspru nici pentru setea de putere; e o boală care se ia ca gripa! Unii se vindcă pînă la urmă, alții, dacă n-au asupra cui să și-o exercite, își bat nevestele. Dar pentru ce te-aș pune eu să bați douămîicincisutepatruezecișidouă de mătăni pe zi...

ANA (dojană): Iosife!

CIUCIUC (ușoară satisfacție): Lasă-l, Ană. IOSIF: Nu mă-ntrepuți că-mi pierd șiru'. (Parcă i-e teamă să continue.) Na, că-l-și pierdui. Unde eram?

TRICĂ: La putere. Mai zi ceva cu puterea, Iosife.

ILINCA: Nu, la mătăni.

IOSIF: A, exact. Tată, pregătește-te de ce-ai să auzi...

GOACE: Adică, ce-aș auzi, băiatule?

IOSIF (făcîndu-și curaj): De-o pildă că ești un criminal. (Stupoare. Se lasă în genunchi în fața lui. Tragi-comic.) Iartă-mă, tată.

GOACE (resemnat): Cînd leul cade pînă și măgarii se reped să-i ardă o copită

IOSIF (ușurare): Mulțumesc. (Se ridică, se așază pe scaun.) Vrei și explicația?

GOACE: Dacă o-ncepuși dă-o, că eu tot n-o știu. N-am luat zilele nimănu. Cînd văd un strop de sînge mi se face rău.

CIUCIUC: Ce e drept, e drept, i se face. Eram copilandri și ne-am dus în pădure la Predescu, moșieru, să furăm lemne. De frică, nu știu cum am dat cu barda, că, mai-măi să-mi retez mîna de la-ncheietură. „Goace, zic, leagă-mă repede cu ceva că mi se scurge tot sîngele pînă ajung acasă să pun niște funingine sau balebă de vacă”. „Nu pot, Ciuciuc, zice, că eu nu sufăr să văd sînge”. GOACE (lui Iosif): Mai ai ceva de zis? Tot mai sînt criminal?

IOSIF: Ahă, și încă cum! D-ăla mare. Dumneata n-ai omorît un om. Ar fi fost o chestie simplă. Dumneata ai omorît sufletul unui sat întreg.

GOACE (nedumerit): Unde era mă, sufletu-ăsta, de n-am dat ochii cu el? (Ilince își reazemă capul de umărul Anei și aștepte.)

IOSIF: Într-unul ca nea Ciuciuc, de exemplu. Prima oară îl aud vorbind de tufanii prefăcuți în statui, de cele două porți, și-mi dădui seama că i-ai răpit satului veșnicia... Noroc că n-ai trăit cu sute de ani în urmă. N-am avea azi nici doina, nici călușarii... GOACE (ironic): Nici „M-a făcut mama oltean”. (Risete.)

IOSIF (serios): Un astfel de păcat nu se șterge cu o glumă; nici cu toată apa Oltului nu se spală. (Comic, teribil de demagog.) Istoria te va condamna fără cruțare, tată, și te va arunca la lada cu gunoi! Au să te mănînce șobolanii.

ANA (se înfioară): Șobolanii !!!

TRICĂ: Ce să-l mai arunce istoria că-l aruncarăm noi. Iosife, de ce nu ești nițeluș

mai copt? Barim armata s-o fi avut făcută. Ai cap, mă! Zău, pe tine se merita să te-a- legem președinte.

IOSIF: Păi sigur, din tată-n fiu. Vorba aia: nu mai sînt moșii, dar au rămas posturile.

GOACE (lui Iosif): E ușor s-o faci pe judecătorul. Șezi în scaun și decizi: asta-i albă, asta-i neagră. Da' județu' nu te-treabă de suflet, te-treabă de producție și de obligațiile contractuale. Crezi că ar fi dat cineva doi bani pe „haru” lui Ciuciuc? Mi-ar fi trîntit cu el după ceafă...

IOSIF (ton grav): Dacă ți-ar fi trîntit cu atît mai mult ți s-ar fi cuvenit o statuie pe chestia asta.

GOACE: Ca să nu mă mai biruiți atîta cu „haru” ăsta, află că m-am gîndit, singur și nesilit de nimeni, să i-l promovez. Nu te-am uitat mă, Ciuciuc, nu te-am uitat.

CIUCIUC (culmea fericirii): Maică Precis-tă! Vino să te pup, Goace. (Se repede și-l îmbrățișează.) Aș fi-n stare să-ți iert tot răul pe care mi l-ai căsunat.

IOSIF (lui Ciuciuc): Zădarnică bucurie.

TRICĂ: Cum să te mai promoveze, omule, dacă nu mai are nici o putere!

CIUCIUC (dezumflat): Uite că nu mă so-cotii. (Lui Goace.) Nu-ți bați joc de mine? Măcar să știu că ți-a trecut prin minte și tot ar fi o mîngîiere. Cîteodată, cînd se-n-tîmplă să-ți dezvăluie cineva un gînd bun, curat pentru tine, te simți așa, de parcă te-ai naște a doua oară.

GOACE (pentru prima dată de la începutul tabloului îl privește pe Ciuciuc cu căldură): La adunarea generală ai intrat în coru-ăloră care m-au beștelit...

CIUCIUC: ...Și pe drept, Goace, și pe drept am intrat...

ANA (cu reproș lui Ciuciuc): Lasă că și tu prea te-ai lipit repede de-ăia cu gălăgia mai mare.

CIUCIUC: Da l-am rugat eu, Ană, să-mi aducă nitam-nisam scîndurile-n bătătură?

GOACE: Să te fi-ntrebat, barim, pentru care motiv fuseseră aduse.

CIUCIUC: Îți mai arde de „motiv” cînd te pomenești cu un ciine, cît vițelu, și cu milițianu-n poartă! Și te miroase pe toate părțile și tu nici nu clipești, îți ții și răsuflearea ca să nu faci „ham” și să te-nghită. ai? Cui îi mai arde! Mă rog, îți fac hatîru și te-ntreb, acumă, pentru ce mi le-ai trimes? Nu cumva ca să mă promovezi? Unde mă, la „mititica” să mă promovezi? Vorbește mă, pentru asta mi le-ai trimes?... GOACE (cu greutate): Pentru tron. (Rumoare.)

CIUCIUC (uluit): Tron, Goace?

GOACE (ca mai sus): Tron, Ciuciuc.

CIUCIUC: D-ăla-mpărătescu?

GOACE: Fie și împărătesc. (Mică pauză, Ciuciuc dă un pahar peste cap.)

CIUCIUC: Ți-a comandat ție fun împărat să-i fac eu un tron cu mîinile mele?!

TRICĂ: Bate cîmpii.

IOSIF : Și eu aș jura.

ANA (își face cruce) : Doamne, apără și păzește. (O mișcă pe Ilinca.) Ilinco, scoal' c-a-nebunit tat-to ! (Ilinca se trezește speriată.)

ILINCA : Cum a-nebunit ?

IOSIF : I s-a făcut de tron. Formidabil, unde te duce setea de putere !

GOACE (nervos) : Bă, Ciuciuc, eu am văzut păliți cu leuca, da ca tine mai rar. Ce fel de tron înțelegi tu, mă ?

CIUCIUC (naiv) : Păi nu d-ăla-mpărătescu de stat cu fundu pe el ?!

GOACE : De unde pină unde d-ăla ! Ce, eu am legături de afaceri cu-mpărați ? Ați fi-n stare să mi-o puneți și p-asta-ncircă la ședința de partid...

CIUCIUC : Atunci ?

GOACE : Tron, bă, tron de-al nostru, oltenesc, în care să te-ngroape după ce dai ochii peste cap.

CIUCIUC (prostit de-a binelea) : Da de ce să mă-ngroape, Goace ? Mă rugai eu de cineva să mă-ngroape ? E, te-te !

TRICĂ : Frumoasă „promovare“ !

IOSIF : Nici dușmanilor să nu le-o dorești.

GOACE (nu-1 ia în seamă ; lui Ciuciuc) : Tot nu pricepuși, mă ?

CIUCIUC : Nici nu vreau să pricep. Eu n-am chef să mor fiindcă îți s-a năzărit ție. E, he, pe toți am să vă-ngrop !

GOACE : Te puse cineva să mori-m ?

CIUCIUC : Văz că tu mă pui.

GOACE : Că numai grija ta n-o aveam. Eu îmi port mie de grijă.

CIUCIUC : Tu vrei să te-ngropi ?

GOACE (exasperat) : Nu vreau să mă-ngrop, vreau tron...

CIUCIUC : Păi mori ?!

GOACE (suprem efort de a fi calm. Ca unui copil) : Nu mor, Ciuciuc, deocamdată nu mor. Nu vă fac eu plăcerea asta, nuu. Dar vreau tronul' pricepi ? (Izbucnește.) Cap sec ce ești, vreau tronul' ! (Transfigurat.) Mă și închipuiam întins în el... Când am văzut scîndurile pe care le comandasem, pentru cramă, mi-am zis : din materialu-ăsta, Ciuciuc, cu meșteșugu' și haru' lui, mi-ar scoate un tron cum nici Alexandru Cuza n-a avut parte, săracu'...

CIUCIUC (sigur) : Zău că îți-aș fi scos.

GOACE (ca mai sus) : ...Pe toate laturile, și pe capac, să fi copleșit cu dălița cele mai importante momente din viața mea...

CIUCIUC : Ș-ăla cu Sabina ? (Crunt.) Așa, să mă fi copleșit și pe mine cu nește coarne cît toate zilele, pe tronul tău ?...

GOACE (semn de negație) : Numa momentele în care mi s-au încredințat sarcini de răspundere... Și tronul', cocotat în virful carului și cu patru perechi de boi în față, cu panglici în coarne...

TRICĂ (își face cruce) : Doamne apără și păzește ! Doamne apără și păzește !

CIUCIUC (prins) : Cu boii noștri nu faci nimic ; numa' piele și os. Mai bine patru perechi de vaci.

TRICĂ : Parcă alea-s mai breze !...

GOACE : E, luați și voi de pe la vecini. (Tot visător.) Și să mă fi plimbat de la un cap la altu-al satului, și, la fiecare răspîntie, să fi aruncat mărunțiș.

IOSIF (bănuitor) : Din casieria cooperativei ?

GOACE : Puseam eu de-o parte cam o juma de kil de bănuți înainte de a nu mai fi buni de nimic... (Iosif se stăpînește să nu ridă.) Și cele mai frumoase fete să fi șezut aplecate peste mine și să mă fi jelit, iar la cinci metri distanță, înaintea boilor a' lu' Pîrțulete să fi cîntat din goarnă că cîntă de te scoală și din groapă, fir-ar pieptu' lui al dracului !... Între-a lu' Pîrțulete și boi veneai tu cu mîinile-ntinse și pe mîini c-o perniță și pe perniță ar fi strălucit Medalia pe care mi-au dat-o-n șaișdoi.

CIUCIUC : Ți-aș fi dus-o, Goace. Cu mare plăcere îți-aș fi dus-o. Te-ngroapă cu ele ?

GOACE : Cu ce ?

CIUCIUC : Cu decorățiile...

GOACE (trezît din vis) : Vezi, asta n-o știu. Da de ce ?

CIUCIUC : Mă gîndeam, poate mi-o-mprumutai și mie să mi-o puie p-o perniță. E foarte frumos așa...

GOACE : Nu știu dacă e legal... Ar fi fost ceva de pomină, mă Ciuciuc. Ani în șir s-ar fi vorbit de noi amîndoi. Acum îți dai seama ce ocazie-ai pierdut ?

CIUCIUC (convins) : Îmi dau. Măculiță. ce tron îți-aș fi lucrat ! Aș fi pus în el tot ce-am strîns în inimă. Maică Precistă, ce ocazie-am scăpat...

GOACE : De, n-avuseși noroc.

(Iosif nu se mai poate abține. Izbucnește în ris. După cîteva clipe Trică îi urmează exemplul. Apoi Ilinca. Ana ezită puțin, însă risul celorlalti este prea contagios ca să poată rezista : rîde ușor, cu sîială. Pînă la urmă, Ciuciuc, parcă dîndu-și seama de grotescul situației, se dezlănțuie și el. Goace îi privește neștiind ce să creadă și cum să reacționeze.)

IOSIF (printre hohote) : Tată, minunate planuri de perspectivă ! Te-ai întrecut pe dumneata, pe cuvîntul meu...

GOACE (furios) : Ce știți voi ? Un om mare, un conducător trebuie să le prevadă pe toate din timp. (Văzînd că risul nu încetează.) Rideți ! Ce credeți ! Eu nu pot să mă rid de voi ! Oho, și încă mai bine. (Ride chinuit în vreme ce lacrimi mari i se preling pe față.)

CIUCIUC (rîzînd) : Goace, am o datorie către tine, veche de tot. Mă bate gîndu' să îți-o plătesc acuma.

GOACE (absent) : Nu mi-aduc aminte, da' dacă zici tu...

ANA : Plătește-o că ș-așa o să fim strîmtonați.

CIUCIUC (se ridică, îi arde lui Goace un pumn formidabil, își scutură mîinile una de alta) : Sînt sigur că mi se lungiră zilele cu cincizeci de ani. Mulțumesc, Goace !...

TABLOUL 5

S-au scurs citeva clipe lungi de la sfîrşitul tabloului precedent. Risul s-a oprit parcă retezat. Goace stă drept, împietrit ca o statuie. Ceilalţi, stînjeniţi sau obosiţi, nu îndrăznesc să-l privească.

IOSIF: Eu ca fiu iubitor ce atitudine să iau faţă de?... (Arată spre Ciuciuc. Tăcere.)

ILINCA (vrînd să destrame atmosfera apăsătoare): Se crăpă de ziuă şi nici nu băgarăm de seamă.

ANA: Vara nopţile trec în goană.

IOSIF (pe gînduri): Mai ales o noapte ca cea prin care trecurăm noi...

TRICA: Nici nu mai dau pe-acasă. Mă duc direct la sediu să-l iau în primire pe noul preşedinte.

CIUCIUC: E om de treabă, Zamfiroiu...

TRICA: La început... mda, sînt de treabă...

CIUCIUC: Nu-i băga şi tu pe toţi într-o oală. (Ridică oala.) Hai să bem pentru noul preşedinte. (Bea din oală.)

(Pe uliţă apar Macriş, Pătăloi, Ţiru şi Pricopete — ultimii doi venind ceva mai în urmă. Macriş le face semn cu mîna să se apropie.)

MACRIŞ: Intrăm împreună sau intru numa eu?

PĂTĂLOI: Ne trimeasă preşedintele şi consiliul de conducere pe-amîndoi, în delegaţie, amîndoi intrăm.

MACRIŞ: Şi cu ei cum rămîne, că nu-i delegă nimeni!

PĂTĂLOI: Dacă se luură după noi ca nişte căţei să-i lăsăm şi pe ei în chip de experţi. Orice delegaţie serioasă, cînd pleacă peste hotare, are şi experţi.

ŢIRU: Consilieri le zice.

MACRIŞ: Noi ne ducem la Goace, nu peste hotare.

ŢIRU: N-are-a face. De experţi e nevoie orişunde.

PRICOPETE: Poate-o scoate ceva de băut; ar prinde bine pe burta goală.

MACRIŞ (sever): Uite ce este, să nu care cumva să te-mpingă dracu' de la spate să-i faci lu Goace aproponturi cu băutu că-ţi succesc gitu.. Nouă ne-a încredinţat, aseară, consiliul de conducere o misiune foarte de răspundere...

ŢIRU: Ce anume, Macriş, să ştiu şi eu dacă sînt expert...

MACRIŞ: Să-i dovedim că tot noi sîntem mai oameai decît el. De-aseară şi pîn-la miezu' nopţii s-a dezbătut problema lui. Să spună şi Pătăloi c-a fost de faţă.

PĂTĂLOI: Da dom'le! Au fost nişte dezbateri de parcă se hotăra soarta Europei. Unii susţineau că Goace e ca un cui mîncat de rugină pe care nici măcar într-o mămăligă nu-l mai poţi bate. Alţii, că din contra, are un fund sănătos...

MACRIŞ: Fond Pătăloi, fond nu fund, una e una, ş-alta e alta. Te-apucase somnu' şi nu mai erai atent.

PĂTĂLOI: Şi fondu' cum devine, Macriş?

MACRIŞ: Devine-aşa, pe dinlăuntru; adică

dacă eşti putred de tot sau nu eşti putred de tot.

ŢIRU: E o diferenţă...

PRICOPETE: Mare.

MACRIŞ: S-a rămas cum că să-l păstrăm. Deocamdată îl dăm la munca de jos ca să-l vedem ce-i poate rinza şi dacă fondu', m-auzi, Pătăloi? fondu'...

PĂTĂLOI: Te-aud, Macriş.

MACRIŞ: ...fi creşte la loc aşa cum a fost la început, poa' să urce iar. Aicea, Mustată, secretaru de partid, a ţinut-o tare.

PRICOPETE: S-a gîndit cu dreptate.

ŢIRU: Şi mie mi se pare drept.

MACRIŞ: Asta încă nu-i nimic. Consiliul l-a mai convins pe şeful de post să nu dea curs la povestea cu scîndurile. S-a considerat că-i de-ajuns să fie dat pe mîna comisiei de judecată şi să-i aplice o sancţiune de să-l usture la ficăţi.

PRICOPETE: Frumos!

ŢIRU: Nici eu nu zic, nu...

PĂTĂLOI: Da ce credeai, c-am pierdut noaptea degeaba?

MACRIŞ: Cum era s-o pierzi, Pătăloi, dac-ai motăit tot timpul?

PĂTĂLOI (reproş): Macriş!

MACRIŞ (lui Ţiru şi Pricopete): De-ai-a vă spusei despre ce este vorba ca să ştii şi voi şi s-aveţi grijă să nu vă scape cine ştie ce prostii pe gură.

PRICOPETE: Nouă!?

ŢIRU: Ferit-a sfîntu'!...

MACRIŞ: Iar dacă ne-mbie cu băutura să vă păziţi ca de otravă. Nu uitaţi c-avem misiune de educaţie, nu sîntem veniţi cu plocon sau la cumetrie.

PRICOPETE: Cum să uităm!

ŢIRU: Ce, e puţin lucru să educi pe fostu tău conducător care te-a educat?

PĂTĂLOI: Văd că-nţeleasă. S-o fi sculat? Nu se cuvine să-l lămurim cu ochii cîrpiţi de somn.

MACRIŞ: Să zică mersi. Miliţia, cînd e cazul, cam aşa te umflă. Ia să vedem, totuşi, dacă s-o fi sculat. (Se apropie de poartă fără a fi observat de cei de pe prispă, priveşte. Se întoarce profund tulburat.) Pătăloi, dă-mi un pumn...

PĂTĂLOI (holbat): Da pen'ce să-ţi dau un pumn!?

MACRIŞ: Aşa, că te rog eu. Hai, mă, dă-mi...

PĂTĂLOI: Ne. Las că te cunosc eu; îţi dau un pumn fiindcă mă rogi şi-mi răspunzi cu cinci fără să te rog. Da pen'ce?

MACRIŞ: Ca să mă conving că sînt treaz... Goace!...

PĂTĂLOI: ...Ce văzuşi la Goace?

MACRIŞ: Chef în lege, oală cu vin, pahare, mîncăruri...

PĂȚĂLOI (după ce se uită și el): Asta-i culmea-culmilor! Și ce-or fi căutînd, Ciuciuc și cu Trică, pe prispa lui?

ȚIRU: O fi dat și el o masă de adio, așa cum se obișnuiește.

PRICOPETE: Să-i fie rușine, putea să mă fi chemat și pe mine.

ȚIRU: Da ce, tu l-ai demascat?

MACRIȘ: Precis c-o (în d-aseară...

PĂȚĂLOI: D-apoi cum crezi! Nici nunțile nu-ncep cu noaptea-n cap.

MACRIȘ (sincer îndurerat): Va să zică, pe cînd noi ne zdrobeam să-i păstrăm un locșor sub soare, pe 'mnealui îl durea-n fund. I-a mai momit și pe nătăflății-ăia de Trică și Ciuciuc, ca s-arate că tot el e al mai tare. Ce ș-or fi ris de noi!

ȚIRU: De, bă, pe cine nu-l lași să moară nu te lasă să trăiești.

PĂȚĂLOI: Însamnă că misiunea noastră se duse dracului, fiindcă chestia asta cu cheful, consiliu n-o prevăzuse în plan... Să mergem să-i cerem noi instrucțiuni...

MACRIȘ: Și cînd să mai aduni pe toți membrii ca să hotărască-n colectiv? Plus că de cînd cu normele, ședințele se (în numa după apusu soarelui. Nu, mergem înainte; ne orientăm la fața locului. (Face semn.) După mine. (Se apropie de poartă, strigă.) Bună dimineața! Putem ca să intrăm?

ANA (fără plăcere): Puteți. (Ilincăi.) Hai să ne dăm cu niște apă rece pe obraji. (Ies.)

MACRIȘ (în timp ce urcă scările urmat de ceilalți. Aluzie la rămășițele de mîncare și băutură, cu voioșie prefăcută): Mi se pare că venim la spartu bîlciului! (Parcă abia acum îi vede pe Ciuciuc și Trică.) Noroc nea Ciuciuc, noroc Trică! (Ironic.) Frumoașă potriveală cu voi aici...

PĂȚĂLOI, PRICOPETE și ȚIRU: Neața! **CIUCIUC**: Neața. (Lui Macriș.) Ț-o fi necaz că nu te potrivești și tu...

TRICĂ (încurcat): Vin dintr-asta nu-ți-e dat oricînd să-l bei...

GOACE (după o tăcere destul de lungă și jenantă, parcă trezit din somn. Vorbește alb, fără intonație): A, voi erați?... Ședeți. Iosife, mai adu niște scaune. (Iosif iese.)

MACRIȘ: N-am prea ședea. Timpu e-n scurt.

PĂȚĂLOI (cu importanță): Și cîte probleme avem de rezolvat! Ceva de speriat nu alta.

GOACE (ca mai sus): Nu mai lucrezi pe căruță, nu mai conduci atelaju?

PĂȚĂLOI: Ba da. Pentru ce vrei să afli?

GOACE: Te-auzeam de probleme, de rezolvat...

ȚIRU (lui Goace): N-ai auzit?

GOACE: Nu, n-am auzit. Da ce s-aud?

ȚIRU (lui Trică și Ciuciuc): Nici voi?

TRICĂ: Parcă ne mișcaram de-aici de azi-noapte!

MACRIȘ: Așa e, ați tras din greu, se vede... **CIUCIUC**: Vorba e, ce s-auzim?

ȚIRU: Consiliu de conducere s-a adunat aseară în ședință ș-a hotărît să coboare democrația din pod. (Comic.) Au găsit-o, să-

raca, legată de mîini și de picioare, cu un ghemotoc de cîlți îndesat în gură. Vai, vai, pîianjenii o-nfășuraseră-n pînză ca p-o mumie.

PĂȚĂLOI: Taci, Țirule că tu nu ești delegat. Ș-apoi nici n-ai fost de față. (Lui Goace.) S-a hotărît. S-a-mpărțit răspunderea cooperativei în așa fel ca pe fiecare cap de om să revină cite-o bucată.

CIUCIUC (sare): Și partea mea cine mi-o fi luat-o, Pățăloi?

PĂȚĂLOI: E pusă bine. Ș-a lui Trică la fel. (Privindu-i într-un anume fel.) Da de, să mai cîntărim... (Iosif aduce scaunele.)

GOACE: Ședeți. (Cei patru se așază. Pricopete nu-și deslipește privirile de oală.)

PĂȚĂLOI (aluziv): S-au scos la iveală cadre noi. Și pe Macriș l-au săltat.

GOACE: Ce?!

MACRIȘ: Brigadier.

TRICĂ: Bravo, nea Macriș, felicitări!

MACRIȘ: Mersi.

IOSIF: La mai mare.

MACRIȘ (sinceritate absolută): Nu zic nu. E de-ajuns pînă ți se-ncinge pipota. (Lui Goace.) Aicea, eu și cu Pățăloi venim în misiune oficială...

PRICOPETE: Nu ca să bem, nuu... Macriș ne zise că chiar dacă ne rogi...

GOACE (arătînd pe Țiru și Pricopete): Și ei sint în delegație?

MACRIȘ: Numa Pățăloi și cu mine. Ei nu sint.

ȚIRU (dă din cap): Noi nu sîntem. Decît doar așa, un fel de experti.

GOACE (lui Macriș): Însamnă că e o delegație de nivel înalt. S-ar cuveni să-nchinăm un pahar de vin în cinstea înaintării tale. Ce zici? (Strigă.) Ană!

GLASUL ANEI: Aud!

GOACE: Adu niște pahare curate.

MACRIȘ (încurcat): Mde, parcă nu prea s-ar cuveni. Mi-e să nu dăm loc la presupusuri. Tu ce părere ai, Pățăloi? (Pricopete dă a rugă din cap.)

PĂȚĂLOI (se scarpină după ceafă): Oala aia-mi cam face cu ochiu. Pricopete, încălta, a pierit de tot.

ȚIRU: Să bem, să bem. Un strop de vin pe inima goală prinde bine ș-o s-avem mai mult spor în producție. (Intră Ilinca și Ana care aduc pahare.)

ANA (pune paharele pe masă): Frumos începeți săptămîna: cu băutu! să vă ridă și curcile!

GOACE: Atît cît să ciocnim în onoarea lui Macriș. L-au avansat. Brigadier. (Umple paharele.)

ANA (oțărîntă): Ce să-i faci; unii sus, alții jos...

GOACE: Acum să bem pentru ai de sus. (Toți, în afară de femeii, ciocnesc, beau.)

CIUCIUC (curios): Mă, Macriș, explică-mi și mie ce simțăști așa, pe dinăuntru, cînd îți pune gradul pe umăr?

MACRIȘ: Te ia cu cald și parcă hainele de pe tine ți-au rămas strîmte. Bine că-mi

adusei aminte. Trică, să înhami calu la șaretă că trebuie să mă duc pe tarla...

TRICĂ (surpriză neplăcută): Cum adică, noul președinte n-are nevoie de serviciile mele?

PĂȚALOI: Tovarășu Zamfiroiu o să folosească Imeseul.

GOACE: Mie să-mi mulțumească. Acum o săptămână l-am adus. Nici rodaju nu-l are făcut.

TRICĂ: O să trebuiască să mă reprofilez. ȚIRU: Sîntem în secolu tehnicii. Pe un' te-ntorci, pe un' te sucești, tot de fierotenii dai.

PĂȚALOI: Cam așa e. La coada calului, pierdere de vreme.

IOSIF: Ne profilăm amîndoi, Trică.

TRICĂ: Tu !?

IOSIF: Ce te-oi fi mirînd! Cît a fost tata în frunte, două-trei sute de zile-muncă pe an îmi picau. Mai pe la birou, mai pe ici, pe colea...

MACRIȘ: Cam un fel de tîrîie-brîu, plătit. IOSIF: Acum a înțărcat bălăia.

MACRIȘ: În scopu-ăsta venîrăm; și v-adnc la cunoștință că dumneavoastră patru (Arată pe Goace, Iosif, Ana și Ilinca) o să faceți parte din raza mea...

GOACE: Ce rază, Macriș?!

MACRIȘ: De activitate. Ș-am primit sarcina să vă mobilizez la lucru.

GOACE: Tu pe mine, Macriș?

MACRIȘ: Asta azi, că de mîine o să vă prezentați singuri, fără invitație specială.

ILINCA: Și de ce-ar fi nevoie de invitație, nene Macriș? (Anei.) Nu-i așa... (Ezită.)

...mamă? O să ne ducem cum se duc toți oamenii din satul ăsta, nu-i așa?

ANA: Cum au să ne mai arate cu degetu, cum o să-și mai ridă-n barbă...

IOSIF: Ia mai termină mamă cu mofturile de soiul ăsta. Nu sîntem neam de prinț; ne chiamă Goace, înțelegi, mamă? Goace! Or, nici un domnitor din istoria noastră n-a purtat numele de Goace...

GOACE: E un nume mare, mă! Eu l-am făcut să fie mare. (Îndurerat.) Ș-acuma vine un Macriș să-mi dea ordin...

MACRIȘ (fript): Da ce, Macriș nu ę nume mare?

PĂȚALOI: La urma-urmii și Pățăloi. (Sibilabesește.) Pă-ță-loi.

ȚIRU (pentru sine): Țiru e cam scurt. Țirulescu ar fi fost mai potrivit.

GOACE: ...Rău am mai ajuns. Nici nu știu ce să fac, încotro s-o iau!

MACRIȘ: Spre Vilceaua Rudarului; avem de prașit sfecla; pîn' la brîu a crescut buruiiana. (Goace se ridică, își ia pușca și intră-n casă. Înțelegere.) Ii vine greu. Oricine-ar fi în locul lui nu i-ar fi ușor. Da tot munca e leac la toate.

CIUCIUC: Depinde. Uite eu...

MACRIȘ: Dumneata ești un caz special. În ședința de așară așa s-a spus despre dumneata „Ciuciuc”...

PĂȚALOI: S-a spus: „maestru Ciuciuc”...

MACRIȘ:E un caz special”.

CIUCIUC (crescut în proprii săi ochi se ridică încet de pe scaun): Păi da, sigur că sînt un caz special, maestru...

IOSIF: Și pe nenea Ciuciuc îl ia cu cald pe dinăuntru. Nu-i așa, maestre?

(Din casă se aude o împușcătură. Încremenesc cu toții. Se privesc citeva clipe, parcă le este teamă să-și ducă gîndul pînă la capăt.)

ANA (sfîșietor): Andrei! (Se prăbușește. Ilinca și Iosif se reped s-o ajute în timp ce Goace își face apariția în așa fel încît să nu poată fi văzut și privește cu foarte mare interes la tot ce se întîmplă.)

IOSIF (îndirjit și îndurerat totodată): Se putea să nu ne facă tata o asemenea figură?

MACRIȘ (nedumerit): Da ce i-am spus, fraților! Sînteți martori. De-ai am și venit o delegație-ntreagă; să-i arătăm că nu-l tratăm ca pe un răufăcător, să-l ajutăm să intre-n rînd cu noi...

PĂȚALOI: Mai bine-mi tăiam eu o mină decît să facă el gestu-ăsta.

ȚIRU (își șterge lacrimile): Cîteodată era el al dracului, da mai era și bun.

CIUCIUC: Haidereti mă, poate mai trăiește. (Se repede spre ieșire.)

TRICĂ (trist): Un țînțaș ca el să dea greș? Îți nimerca cioara de la un kilometru. Nuuu mai tră... (Rămîne holbat, cu gura căscată.)

Nu mai tră... Ba uite-l că trăiește. (Strigă.)

Uitați-l bă că-nvie! (Goace se apropie zîmbind împins de la spate de Ciuciuc.)

ANA (țîșnește în picioare și se înfige în fața lui. Printre lacrimi, aproape urlînd):

Ce porcărie mai puseși la cale, blestematul!

IOSIF: Asta o-ntrece p-aiă cu tronu...

GOACE (mîndru, îi privește de sus): V-ar fi părut rău, ai, dac-aș fi murit. Așa se-ntîmplă cu oamenii mari: lasă regrete-n urma lor. (Se așază la masă cu pușca între genunchi.)

IOSIF: Eu aș zice s-o lași dumneatale mai moale cu cultu ăsta-l personalității.

GOACE (aproape cu dojană): Cum, ș-o fi-nchipuit consiliul și tu mă, Macriș, c-o să lucrez la ordinele tale măcar cît a trage un fum de țigară!

MACRIȘ: Așa, bine...

GOACE (din ce în ce mai furios): Poate, la rîndul tău, o să mă repartizezi ca ajutor lui Pățăloi pe căruță?

MACRIȘ: Poate...

GOACE: Sau lui Trică, pe șaretă; el să ție hățurile iar eu să țiu o pernă sub tine să-ți fie moale la hopuri...

PĂȚALOI: Parcă noi n-am ținut-o sub tine și ți-a fost moale?

GOACE (făcînd pași de colo-colo): Nu stau de vorbă cu voi, scurt. Să poftească Zamfiroiu dacă are ceva să-mi comunice.

PRICOPETE (meditativ): Greu se mai stîmpără, la unii oameni, o anume sete, măi fraților!... (Bea.)

ȚIRU: Ghinionul lor e că mai toți se dau de-a berbeleacu pînă-n cap și-n coadă.

MACRIȘ (care fierbe de indignare): Deci nu sîntem de nasu tău?

GOACE: N-ați fost niciodată.

PAȚALOI (revoltat): Păcat de gândurile bune cu care veniram încoa.

MACRIȘ: Lasă-l bă! Ce să-i băgăm omului binele cu sila pe git dacă-l scuip-afară! O să-ți plîngem de milă, Goace, aia o să fie...

GOACE: Încă nu s-a născut ăla, aici în sat, s-ajung eu la mila lui.

TRICĂ: Ești chiar așa de sigur?

GOACE: Dau și-n scris...

MACRIȘ: Mă gîndesc cum ți-ar fi stat cu mîinile la spate de-a lungul satului. Preciș că muierile ar fi sărit la porți s-arunce cu flori înainte-ți...

PAȚALOI: I-ar fi stat și mai bine cu scîndurile-n spinare. Pe vremuri, ăi care comiteau astfel de fapte așa erau purtați.

CIUCIUC (sincer): Prietenește ți-o spun, Goace, mai bine să te văz într-un tron făcut de mine și cu mîinile cruce pe piept, decît cu ele la spate...

GOACE (stîns): Să le explici, dac-o fi să fiu judecat, ce-a fost în cugetu meu...

CIUCIUC: O să le spui totu. Nici chestia cu goarna n-o s-o las de-oparte.

MACRIȘ (curios): Ce chestie-m?

IOSIF (imită goarna): Dn-l, du-l, du-l, c-a mîncat mălai destul...

TRICĂ (lui Macriș): Avuserăm noi o discuție azi noapte... Rău mai este alcătuit omu: ca un căsoi cu odăi fără număr. O viață-ntregă și nu-ți-ajunge să i le cunoști pe toate. (Lui Goace.) Iar dumneata, ești cît două căsoaie d-astea...

IOSIF (îi ia vorba): Ajunge. Sînt sătul pîn-aici. (Arată.) De azi noapte nu facem decît să ne prelucrăm unii pe alții. Trică, ai mă de gînd să te-nșori cu Ilinca, ori nu?

TRICĂ (surprîză plăcută): În clipa asta. Știi bine că i-am ridicat casă nouă de-acum doi ani. Stă goală, o așteaptă.

IOSIF: Auzi, Ilincă, o să ai și tu casa ta. Poate și norocul tău. Zău că sîntem copii buni și se merita s-avem mai mult noroc...

GOACE (se saltă, roșu): Iosife!

IOSIF: Mai bine dă pușca aia, s-o-nceui în dulap. Poate pică șeful de post și te vede cu ea; își mai închipuie cine știe ce...

GOACE (tresare): Ai dreptate! Chit că e descărcată, dar numai văzînd-o și... (Îi dă pușca.)

IOSIF: Dă și cartușul. Dacă-i dă în gînd să-ți faci o percheziție?

GOACE (cu frică): Ptiu! Du-le dracului mai repede d-aci. (Îi întinde cartușul.)

MACRIȘ: Vorba e, ce facem, mai stăm mult la tocmală?

ȚIRU (arată spre Goace): Eu aș propune să-l lăsăm să se frămînte singur. Că omu' se frămîntă, se frămîntă ș-odată vezi cum țîșnește conștiința din el ca și cînd ai da cep la un butoi... Ar fi și mai democratic...

PRICOPETE: N-ar strica. Și-n timp ce

ne-am uita la domnu Goace cum se frămîntă am mai bea și noi ca să nu treacă vremea de pomană.

PAȚALOI (în derută, se scarpină după ureche): Macriș, propunerea lor are și părți bune, are și părți rele. Da nu prea sînt în clar care e-ntr-un fel și care e-ntr-altu...

MACRIȘ: Goace, cam cît ți-ar trebui ca să te frămînti?

GOACE: Mult. Nici nu mi-ar ajunge-atîta băutură pentru... (Arată spre Pricopete.)

PRICOPETE: Iosife, pîn una-alta nu dai tu o fugă s-o mai umpli odată? (Îi întinde oala. Iosif stă la îndoială, privește la taică-său.)

GOACE: Hai, fuga marș!

(Iosif iese cu oala și pușca. În acest timp se formează două grupuri distincte. De o parte fiind Goace, Macriș, Pățaloi, Țiru și Pricopete.)

MACRIȘ (pe gînduri): Mda, s-ar putea să dea rezultate bune metoda asta cu frămîntatu...

ȚIRU (mîndru): Păi ce vă spusai eu? conștiința...

GOACE: Așa, parcă mai îmi vine și mie să stau la discuție cu voi și să răsucim problema; că nu e simplă, de loc nu e simplă...

(Apare Iosif cu cinci sape. Oprește una pentru sine, iar pe celelate le împarte celui de-al doilea grup fără ca cei din primul să pară a-l observa.)

IOSIF (scoțînd de prin buzunare ciocane și bucați de fier pe care de asemenea le împarte): Sapele astea sînt mai știrbe ca o gură de vrăjitoare...

GOACE (celor din primul grup): ...Și nu e simplă problema fiindcă omu, cînd ajunge la o răscruce, rămîne cu pasu ridicat. (Arată.) Și judecă încotro s-o ia. (Vine încet spre rampă.)

ANĂ (intrigată, lui Iosif): Și ce facem cu astea?

IOSIF: Foarte simplu, am să-ți arăt. (Pune jos o bucată de fier pe care așază gura sapei și începe s-o bată cu ciocanul.) Pri-cepi, mamă? Le ascuțim ca briciul și intrăm cu ele-n buruieni...

(Ciuciuc, Trică, Ilinca și, în sfîrșit, Ana îi urmează exemplul.)

CIUCIUC: Așa bă, fraților! Să-i dăm zor că soarele e sus și să-l prindem din urmă!...

GOACE (tot cu piciorul ridicat, către cei din primul grup care-l ascultă transportați): ...Abia după ce simte țîcurături prin minte de-atîta judecată... (Zgomotul provocat de bătaia sapelor devine din ce în ce mai pătrunzător, încît, pînă la urmă, îi acoperă glasul.) ...hotărăște (Cadentînd) ...fiindcă problema nu e simplă... De loc nu e simplă... (Rămîne cu piciorul ridicat peste rampă, parcă gata să cadă în sală. Speriat, Iosif se repede și-l trage îndărăt.)